

Werkgroep Lotusbloem

VERSLAG VAN HET ONDERZOEK EN AANBEVELINGEN VOOR DE
BUN-LEDENVERGADERING VAN VOORJAAR 2012

Versie van 9 mei 2012

De lotusplant wortelt in een moerasachtige bodem, echter zonder dat de bladeren en de bloemen er ooit modderig uitzien. Het zelfreinigende vermogen van de bladeren wordt wel het lotuseffect genoemd.

INHOUDSOPGAVE

AANLEIDING	3
1 Achtergrond – BUN, BOS en BZI: ontstaan van de organisatiestructuur	5
1 A Achtergrond - Over de BUN.....	7
1 B Achtergrond – Over de BOS	9
1 C Achtergrond – Over de BZI	12
2 HET ONDERZOEK.....	14
2 A - OPZET VAN HET ONDERZOEK EN GEVOLGDE WERKWIJZE	14
2 B - ANALYSE VAN DE PROCESSEN IN DE PERIODE 2006 - 2011	15
Factor een: De groeisput.....	15
Factor twee: Gebrek aan stabiliteit.....	20
Factor drie: Samenwerking van leken-sangha's	21
Factor vier: De verhouding tussen het wereldlijke en spirituele aspect	22
Factor vijf: Representativiteit en imago.....	23
3 AANBEVELINGEN.....	26
Aanbevelingen voor een meer evenwichtige groei	27
Aanbevelingen voor een grotere stabiliteit...	28
Aanbevelingen voor een betere samenwerking tussen leken-sangha's	29
Aanbevelingen voor het vinden van een balans tussen wereldlijke en spirituele zaken	29
Aanbevelingen voor verbetering van representativiteit en imago	30
BIJLAGEN	31

AANLEIDING

Tijdens – en ook al kort voor – de algemene ledenvergadering van 11 juni 2011 komen spanningen naar voren aangaande de relatie BUN-BOS en BUN-BZI. De kort geleden aangetreden voorzitter van de BUN presenteerde bij deze vergadering zijn visie over de relaties van BUN, BOS en BZI en deed een aantal voorstellen voor een nieuwe koers in deze betrekkingen. Binnen de ALV ontstond weerstand tegen deze weergave van zaken. Ook werden er kritische vragen gesteld over het gegeven dat vooruitlopend op een nieuwe koers enkele bestuursleden al contact gezocht hadden met BOS, BZI, het Commissariaat voor de Media en de Dienst Justitiële Inrichtingen van het Ministerie van Justitie en enkele externe critici.

In het hierop volgende debat werd het functioneren van het bestuur ter discussie gesteld en kwam het voorstel naar voren de steun van de ALV voor het zittend bestuur via een stemming te toetsen. De ALV achtte het beter hierover geen stemming te laten plaatsvinden, te meer daar de vergadering zich niet in staat voelde de door het bestuur naar voren gebrachte informatie over de relaties tussen BUN, BOS en BZI goed te beoordelen. Na enige discussie werd met instemming van de ALV (30 stemmen voor, 1 onthouding, zoals vastgelegd in de notulen) besloten een werkgroep in te stellen die een onderzoek zou moeten gaan doen naar de relatie van de BUN met BZI en BOS. In de werkgroep zouden vertegenwoordigers van leden van de ALV én van BOS en BZI worden opgenomen. Het BUN bestuur steunde de instelling van een onderzoeksgroep, zag af van een directe vertegenwoordiging en liet zich daarin vertegenwoordigen door kandidaat bestuurslid Bert Koopmanschap. Expliciet werd er niet voor gekozen om een externe – en derhalve zo onafhankelijk mogelijke – onderzoekscommissie in te stellen vanuit de overweging dat het van belang is dat de onderzoekers vertrouwd zijn met het boeddhisme (daarmee zou volledige onafhankelijkheid sowieso moeilijk te realiseren zijn). Bovendien werd vastgesteld dat er geen financiële middelen waren om externen in te huren. De ALV besloot verder dat vooraleerst een opdrachtomschrijving voor de werkgroep zou moeten worden geformuleerd. Er meldden zich meteen vrijwilligers aan voor de werkgroep en het formuleren van de opdrachtomschrijving.

De opdrachtomschrijving werd uitgewerkt door Aad Verboom en Meino Zeilemaker. Het onderzoek diende zich volgens hen te richten op de relaties BUN-BOS en BUN-BZI, en zou een verduidelijking moeten verschaffen van de verschillende standpunten van de organisaties betreffende huidige afspraken en van de respectievelijke wensen zowel met betrekking tot inhoudelijke zaken als onderlinge relaties. Het onderzoek zou moeten leiden tot aanbevelingen op hoofdlijnen aan de ALV (gepland voor november 2011) ter oplossing van de gerezen problemen, en wel binnen het kader van de huidige formele structuren. De Werkgroep heeft vervolgens in haar eerste overleg de opdracht uitgewerkt, en koos voor twee sporen; met als eerste spoor een onderzoek naar de oorzaak van de gerezen problemen door interviews te houden met sleutelpersonen. Daarbij zou de aandacht zich richten op de periode na 2005. Vanaf die tijd beginnen zich namelijk duidelijk problemen in de relaties tussen de organisaties voor te doen. De werkgroep koos als voorzitter van deze onderzoeksgroep Jan Willem Houthof.

Bovendien besloot de werkgroep – als tweede spoor - los van de interviews meteen te starten met het leggen van een basis voor een verbetering van de samenwerking tussen BUN en BOS en BUN en BZI door de voorzitters in gesprek met elkaar te brengen. De werkgroep vond een onafhankelijke voorzitter - Roland van Roermund – om voor dit doel bijeenkomsten op te starten en te leiden.

De werkgroep gebruikte eerst de naam B3 en nam later de naam Werkgroep Lotusbloem aan. Als vertegenwoordigers in de onderzoeksgroep van de Werkgroep Lotusbloem zijn opgetreden: Bert Koopmanschap, Jan Willem Houthoff, Matthijs Schouten, Aad Verboom en Marijke Vulink. Aan het paralleloverleg onder leiding van Roland van Roermund namen deel: André Kalden (waarnemend voorzitter BUN), Artho Jansen (voorzitter BZI) en Michel Dingarten (voorzitter BOS).

Het was de bedoeling de eindrapportage van de Werkgroep te presenteren tijdens de ALV van de BUN van 4 november 2011. Dit voornemen bleek te ambitieus. Door gebrek aan werkcapaciteit was het niet mogelijk meer dan een 'tussenrapport' aan te bieden met enige voorlopige aanbevelingen.

Tijdens de vergadering van 4 november 2011 verzocht de ALV de Werkgroep het onderzoek voort te zetten. Het leek de Werkgroep verstandig in deze laatste en afrondende fase een voorzitter aan te stellen die in het verleden geen bestuurder van een van de organisaties geweest was. Dit werd Matthijs Schouten. Hij verzocht daarbij om administratieve ondersteuning en deze is door de BUN gefaciliteerd. In deze laatste fase werd het onderzoek uitgebreid door personen te interviewen die vanuit een externe positie een rol gespeeld hebben in de ontwikkelingen tussen BUN, BOS en BZI. Daarna is alle uit de interviews verkregen informatie opnieuw onderzocht, zijn achtergronddocumenten bestudeerd, is een analyse gemaakt van de oorzaken van de gerezen problemen en zijn de uiteindelijke aanbevelingen aan de ALV geformuleerd.

Het eerste gedeelte van dit eindrapport van de Werkgroep Lotusbloem geeft het ontstaan van de organisatiestructuur BUN, BOS en BZI weer en biedt een beschrijving van de drie organisaties en hun doelstellingen.

Het tweede gedeelte beschrijft de werkwijze van de Werkgroep en biedt de resultaten van het onderzoek.

Het derde deel biedt aanbevelingen aan de ALV.

De resultaten van het paralleloverleg van de voorzitters van BUN, BOS en BZI (spoor 2) zijn als bijlage aan dit rapport toegevoegd.

1 ACHTERGROND – BUN, BOS EN BZI: ONTSTAAN VAN DE ORGANISATIESTRUCTUUR

Inzicht in het ontstaan van de huidige organisatiestructuur van BUN, BOS en BZI is onmisbaar om de spanningen te kunnen duiden, in het juiste verband te plaatsen en oplossingsrichtingen aan te geven. De overeenkomst tussen de organisaties is dat ze uitgaan van het boeddhistische gedachtegoed.

De indeling in drie aparte organisaties hangt samen met de scheiding tussen kerk en staat in het actuele overheidssysteem. De overheid wil zich niet bemoeien met de religieus inhoudelijke aansturing. Deze laat ze over aan organisaties die een levensbeschouwelijke hoofdstroming vertegenwoordigen. Deze organisaties moeten hun financiering zelf regelen. De overheid stelt enkel gelden ter beschikking voor bepaalde 'deelbelangen' van zulke organisaties, namelijk die waarvan de overheid vindt dat ze de samenhang van de achterban en de integratie van die achterban in de maatschappelijke samenleving bevorderen. De overheid biedt levensbeschouwelijke hoofdstromingen – zoals het boeddhisme, vertegenwoordigd door de BUN - bijvoorbeeld (sinds enige tijd) de mogelijkheid een eigen omroep op te zetten. Maar voor het oprichten van de boeddhistische omroep, zo stelde de overheid (omroepwet) destijds, moest de uitvoering van de zendmachtiging gedelegeerd worden aan een aparte organisatie. De financiële middelen gaan sindsdien rechtstreeks naar de uitvoerende organisatie, in dit geval is dat de BOS.¹ Geestelijke verzorging is een ander 'deelbelang' waarvoor een levensbeschouwelijke hoofdstroming financiering van de overheid kan verkrijgen. Voor de gedetineerdenzorg kunnen nu via BUN en BZI boeddhistisch geestelijk verzorgers aangesteld worden die door de overheid (het Ministerie van Justitie, Dienst Justitiële Inrichtingen) betaald worden.

De BUN is een vereniging met een bestuur van vrijwilligers; BOS en BZI zijn stichtingen. De BOS bestaat uit een grotendeels bezoldigd bestuur, het bestuur van de BZI bestaat uit vrijwilligers. De BUN behartigt /verwoordt het algemeen belang van de leden, d.w.z. de aangesloten leken-sangha's. De BOS en BZI voeren specifieke taken uit – de overheid spreekt in dit verband van 'deelbelangen'. Voor de uitvoering van die taken zorgen betaalde medewerkers. Bij de BOS, die voor haar financiering afhankelijk is van de overheid, zorgen momenteel 15 personen voor de uitvoering van de zendmachtiging. Bij de BZI ligt de zaak gecompliceerder: het formele werkgeverschap en de uitvoering van de taken liggen bij het Ministerie van Justitie. Voor de uitvoering van de geestelijke verzorging zijn bij Justitie 7 personen in dienst (allen in deeltijd). De betrokkenheid van de BZI is primair gericht op het 'zenden' van deze mensen; daarnaast vindt periodiek afstemming met Justitie plaats over het functioneren van betrokkenen, waarbij de BZI zich primair richt op de boeddhistische aspecten van de geestelijke verzorging.

¹ Zie Artikelen 2.42 tot en met 2.49 van de Mediawet 2008, de Code Goed Bestuur & Integriteit NPO en de beleidsregels zendtijdtoewijzing 2.42 omroepen van het CvDM

De BOS werd in 1999 opgericht en in dat jaar werd ook de eerste delegatieovereenkomst tussen BUN en BOS getekend. Tot eind 2008 kon het BUN-bestuur invloed uitoefenen op de BOS door benoeming van een of twee personen in het BOS-bestuur. De BOS gaf tweemaal per jaar, tijdens de Algemene Ledenvergadering (ALV) van de BUN een mondeling verslag over de werkzaamheden. Er was soms tussentijds overleg tussen de voorzitters. De in 2007 nieuw aantredende voorzitter van de BUN kon zitting nemen in het bestuur van de BOS maar deed dat niet omdat hij dit zag als onwenselijke belangenverstrengeling. Vanaf dit moment was het BUN-bestuur niet meer vertegenwoordigd in het BOS-bestuur.

In 2007 werd, in lijn met de nieuwe code goed bestuur,² een scheiding van machten – toezichthoudend en uitvoerend – noodzakelijk geacht en uitgewerkt in samenwerking met advocaten (De Brauw Blackstone Westbroek). Een nieuwe delegatieovereenkomst en nieuwe statuten voor de BOS zijn eind 2008 goedgekeurd door de ALV en officieel vastgelegd. De scheiding op bestuursniveau tussen BUN en BOS maakt deel uit van de nieuwe delegatieovereenkomst en binnen de BOS zijn scheiding tussen toezichthoudend en uitvoerende bestuur nu duidelijk vastgelegd. Een participatieraad (PAR) biedt de BOS inhoudelijk advies en de voorzitter ervan is lid van het algemene bestuur van de BOS.

De stichting BZI³ is als onafhankelijke stichting opgezet en startte in 2009 haar werk op basis van de delegatieovereenkomst met de BUN. De BZI werd voorafgegaan door een BUN-werkgroep: de BZI in oprichting (i.o.). Al in 2004 heeft de Dienst Geestelijke Verzorging (DGV) van de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) in overleg met de BUN een aantal boeddhistisch geestelijk verzorgers aangewezen om als freelancer geestelijke verzorging te verlenen in de justitiële inrichtingen in Nederland. In 2006 heeft de BUN bij het ministerie een verzoek ingediend om officieel erkend te worden als zendende instantie. Dit verzoek werd mede ingegeven door de wens van het ministerie om de boeddhistische geestelijke verzorging te professionaliseren en een gelijkwaardige plaats te geven naast de andere denominaties die werkzaam zijn binnen DGV.

Met het BUN-bestuur is bij de oprichting van de BZI afgesteld dat de BUN-leden periodiek via de ALV door de BZI geïnformeerd zouden worden over relevante ontwikkelingen binnen de BZI. Aangezien de ontwikkelingen elkaar in de eerste periode snel opvolgden, heeft destijds de BZI aan het Hoofd BGV gevraagd of hij deze informatieverstrekking wilde verzorgen om zo een zo actueel mogelijk beeld te kunnen schetsen.

² In lijn met de nieuwe code goed bestuur (Richtlijnen en regelingen goed bestuur en integriteit; publieke omroep 2006) en de richtlijnen vanuit het CIPO (Commissie Integriteit Publieke Omroep).

³ Onderbouwende stukken m.b.t. BZI: Erkenningsaanvraag BUN aan minister van Justitie (1 maart 2006); Erkenningsovereenkomst BUN/Justitie (24 november 2008); Delegatieovereenkomst BUN/BZI (3 april 2009); Oprichting + statuten BZI (23 april 2010); Overeenkomst BZI en VU 15 juni 2010.

Overzicht van bestuursleden

Een overzicht van voorzitters en andere bestuursleden vanaf de oprichting tot op heden met data van hun bestuurslidmaatschap geven de bijlagen: 1 Lijst van bestuursleden van de BUN (de vereniging) 2 Lijst van bestuursleden van de BOS en 3 Lijst van bestuursleden van de stichting BZI. De lijsten zijn gemaakt op basis van de registratie in het handelsregister van de Kamer van Koophandel (uittreksels van 27-05-2011 plus actuele aanvullingen). Het is niet verplicht alle leden daar in te schrijven. Ook is het bij stichtingen vaak zo dat het handelsregister achterloopt omdat het even kan duren voordat een daartoe gemachtigde bestuurder ertoe komt de veranderingen door te geven. Gunabhadri die tussen 2007 en 2011 het secretariaat verzorgde, is voor haar diensten betaald; ze was geen lid van het bestuur.

Het huidige BUN-bestuur (maart 2012) omvat een voorzitter, een penningmeester en drie aspirant-bestuurders.

Hieronder volgt een summiere beschrijving van de drie organisaties plus verwijzingen naar toegankelijke uitgebreidere informatie. Een beschrijving van een stukje oude geschiedenis van de BUN is apart ingevoegd.

1 A ACHTERGROND - OVER DE BUN⁴

De Boeddhistische Unie Nederland (BUN) is een samenwerkingsverband (vereniging) van belangrijke Boeddhistische groeperingen en organisaties in Nederland.

De BUN werd in 1978 als stichting opgericht en is sinds 1990 een vereniging. De BUN wil een platform zijn voor alle boeddhistische stromingen in Nederland en ook ruimte bieden aan ontwikkelingen naar een Westers boeddhisme. Op dit moment zijn alle aangesloten organisaties (ca. 40) zogenoemde leken- sangha's. In sommige van deze leken-sangha's zijn ook monniken en nonnen actief. Het boeddhisme kent geen centraal leergezag en dit gezag wordt dus ook nadrukkelijk niet door de BUN uitgeoefend.

De BUN is een vrijwilligersorganisatie. De leken-sangha's betalen een bescheiden bedrag voor hun lidmaatschap. De bestuursleden worden niet betaald en verrichten het bestuurswerk van de BUN naast hun normale dagtaken. De statuten en het huishoudelijke reglement zijn voor het laatst in 2009 herzien en goedgekeurd op de ALV dd. 18 april 2009; die nieuwe statuten zijn formeel vastgelegd op 9 augustus 2009.

⁴ bronnen van de inleidende beschrijving en de doelstellingen zijn de website van de BUN (www.boeddhisme.nl) en de BUN-statuten.

Doelstellingen

Volgens de statuten zijn de belangrijkste doelstellingen van de BUN:

- Het ondersteunen van een vriendschappelijke samenwerking tussen de boeddhistische organisaties in Nederland
- Het vertegenwoordigen van de leden in binnen- en buitenland
- Het binnen de Nederlandse samenleving behartigen van belangen die verband houden met de beoefening van het boeddhisme

Over de oprichting van de BUN⁵

Na de 2de wereldoorlog begon het boeddhisme in Nederland duidelijk vorm te krijgen. Ontmoetingen van de eerste kringen van in het boeddhisme geïnteresseerden vonden vanaf het einde van de jaren veertig plaats in Huizen, Den Haag en Groningen. Drs. Peter van der Beek, die was verbonden aan de universiteit van Groningen en lid was van de Vrienden van de Westerse Boeddhisten Orde en later van Arya Maitreya Mandala, hield in 1965 een pleidooi voor een meer formele samenwerking van deze groepen. Dit resulteerde in de oprichting van het Nederlandse Boeddhistische Centrum in Den Haag in 1967. Dit centrum stimuleerde de studie van het boeddhisme en het beoefenen daarvan. Het publiceerde een tijdschrift, *Saddharma*, dat nog steeds bestaat, een tijdlang onder de naam *Vorm & Leegte* en nu als *Boeddhmagazine*. Aanvankelijk vertegenwoordigde het Nederlandse Boeddhistische Centrum alle groepen van boeddhisten. In latere jaren namen zowel het aantal als de diversiteit van boeddhistische organisaties in Nederland toe. Vele ervan waren, en zijn nog steeds, door hun leraren en rituelen, nauw verbonden met traditionele Aziatische 'lineages' of scholen. De traditie wordt daarbij voortgezet doordat de leraren hun opvolgers benoemen en autoriseren.

In 1975 was op initiatief van de rechter Paul Arnold de Europese Boeddhistische Unie (European Buddhist Union; EBU) opgericht. Een comité van het Nederlandse Boeddhistische Centrum concentreerde zich op de ontwikkeling van een Europese boeddhistische traditie. Voor een aansluiting bij de EBU was destijds een officiële, nationale paraplu-organisatie nodig. Het Nederlandse Boeddhistische Centrum beschouwde zich inmiddels niet meer als representatief en veranderde haar naam in Stichting Vrienden van het Boeddhisme. Er kwam een nieuwe overkoepelende organisatie tot stand: de Boeddhistische Unie Nederland (BUN). Vertegenwoordigers van verschillende boeddhistische hoofdrichtingen, zoals die toen genoemd werden - Zen, Tibetaans boeddhisme en Theravada - werden lid, evenals de Stichting Vrienden van het Boeddhisme. Mevrouw Dr. Tonny Kurpershoek-Scherft trad aan als eerste voorzitter van de BUN en ze werd tegelijk ook benoemd als vice-president van de EBU. De eerste bijeenkomst van de BUN - als stichting - vond plaats in 1978. In 1978 vond ook

⁵ Bronnen voor de oprichtingsgeschiedenis: Buddhism in the Netherlands, conceptartikel uit 1992 van Margje Schuur (destijds secretaris van de BUN); en www.e-b-u.org.

een bijeenkomst van de EBU in Nederland plaats, in Eefde bij Zutphen. De belangrijkste reden voor de oprichting van de BUN (als overkoepelende organisatie) was destijds het lidmaatschap van de EBU om daarmee het leggen van contacten op Europees niveau te vergemakkelijken. Verschillende landen uitten bezwaren tegen de structuur van de EBU: ze zou een verlamdende hiërarchie tot gevolg hebben en voeren tot verstriking van de netwerken van boeddhistische groepen die op internationaal vlak al georganiseerd waren. In 1990 werd het beleid veranderd in de nieuwe EBU constitutie; en in 2004 is die nog eens aangepast (www.e-b-u.org). Alle boeddhistische organisaties (nationaal, regionaal of Europees) met boeddhistische activiteiten als hoofddoel en een voldoende groot aantal leden kunnen lid worden van de EBU. (De BUN is nu geen lid meer).

In Nederland was de BUN aanvankelijk alleen een organisatie op papier. Deelname aan vergaderingen was minimaal. Ondertussen groeide de belangstelling voor het boeddhisme duidelijk. De vele boeddhistische groepen waren druk bezig met het vestigen van hun traditie en oprichting van eigen centra. De bijeenkomst van de EBU in Parijs in 1988 was zo inspirerend, dat Prof. Dr. Rob Janssen, voorzitter van de Stichting Vrienden van het Boeddhisme, zich inzette voor het opnieuw activeren van de BUN. Mevrouw Kurpershoek-Scherft riep de Nederlandse boeddhistische groeperingen op gemeenschappelijke activiteiten te ontwikkelen om daarmee de ontwikkeling van een 'Europees boeddhisme' te stimuleren. Daarmee was bedoeld, volgens de heer Janssen, een niet-sektarisch boeddhisme. Bij de eerstvolgende bijeenkomst van de BUN was de deelname gestegen. Kort daarna nam mevrouw Kurpershoek-Scherft afscheid van BUN (en EBU). De BUN veranderde in 1990 in een vereniging en Dr. A. (Aad) Verboom trad aan als voorzitter. Ongeveer 20 organisaties, waaronder alle grotere boeddhistische organisaties, waren toen in de BUN vertegenwoordigd.

Begin jaren negentig organiseerde de BUN onder het voorzitterschap van Aad Verboom elk jaar een openbare bijeenkomst in een van de boeddhistische centra met een inhoudelijk aantrekkelijk programma. De interreligieuze dialoog met niet-boeddhistische organisaties kwam op gang en werkgroepen kwamen tot stand die zich gingen richten op educatie, op rituelen bij geboorte en sterven, op geestelijke zorg in gevangenissen en op de oprichting van een boeddhistische omroep (1997). Uit sommige van deze werkgroepen zijn, inmiddels zelfstandige, organisaties voortgekomen: BOS en BZI. Voor meer informatie over de vroege ontwikkelingsgeschiedenis zie 'Boeddhisme in Nederland' 2008: een documentaire van de BOS op 3 DVD's.

1 B ACHTERGROND – OVER DE BOS⁶

De Boeddhistische Omroep Stichting (BOS) is uitvoerder van de zendmachtiging van de BUN. De BUN heeft de zendmachtiging gekregen omdat

⁶ bron: www.boeddhistischeomroep.nl; zie ook Artikelen 2.42 tot en met 2.49 van de Mediawet 2008, de Code Goed Bestuur & Integriteit NPO en de beleidsregels zendtijdtoewijzing 2.42 omroepen van het CvdM.

ze door de overheid gezien wordt als representant van het georganiseerde boeddhisme in Nederland. De BOS is op 30 juni 1999 opgericht, de relatie met de BUN is via een delegatieovereenkomst geregeld.⁷ Het Commissariaat voor de Media heeft de eerste zendmachtiging per 1 september 2000 verleend en die verlengd per 29 december 2004 en 31 december 2009. Tot 1 januari 2016 beschikt de BOS over iets meer dan 23 uur televisie zendtijd en 69 uur radio zendtijd; daarnaast worden jaarlijks budgetten toegekend voor internet en andere digitale media (met name het themakanaal Spirit24). In 2010 werkte de BOS met een totaalbudget van €2.477.741,- inclusief verkregen additionele fondsen.

Het bestuur van de BOS bestaat uit een algemeen, toezichthoudend bestuur (Raad van Toezicht: voorzitter, penningmeester, en de vertegenwoordiger van de participatieraad/algemeen bestuurder) en een directeur/uitvoerend bestuurder die verantwoordelijk is voor de realisatie van de doelstellingen van de BOS. De BOS heeft een drielagen structuur (naar de wet van Morris-Tabaksblatt); de derde laag is de uitvoerende laag.

De BOS is een compacte, flexibele organisatie met 15 medewerkers (in 2012) waarvan 5 in vaste dienst;⁸ de overigen zijn freelance programmamakers. De kernmedewerkers, zoals het hoofd televisie (per 1-1-2012 is de functie van programma-directeur vervallen), zijn vrijwel volledig werkzaam in programma-functies. De ondersteunende diensten waaronder de financiële en personeels-administratie zijn geheel uitbesteed (sinds 2006 aan de NPO, de Nederlandse Publieke Omroep).

De participatieraad (PAR), die inmiddels uit meer dan 15 personen bestaat, adviseert de BOS bij de programmering. De voorzitter van de PAR maakt deel uit van het algemeen bestuur (de Raad van Toezicht) van de BOS. De PAR adviseert de BOS-directie over het inhoudelijke aspect van de programmering. In de PAR hebben vertegenwoordigers van de belangrijkste, al dan niet bij de BUN aangesloten boeddhistische gemeenschappen (leken-sangha's) zitting. Individuele, niet bij een leken-sangha aangesloten boeddhisten kunnen op grond van verdienste uitgenodigd worden. PAR-leden kunnen vacatiegeld krijgen en de voorzitter kan een symbolische vergoeding voor specifieke werkzaamheden ontvangen.

Volgens de huidige plannen zal de BOS per 2015 opgegaan zijn in een van de 8 zelfstandige omroepbedrijven of fusieorganisaties die momenteel worden gevormd.

Actuele strategie

De BOS zoekt nadrukkelijk de aansluiting bij de publieke behoefte en de actuele en urgente maatschappelijke en individuele vraagstukken van haar doelgroepen. Sturend is dat de toegekende (schaarse) middelen efficiënt maar ook effectief besteed moeten worden (onder meer door een op doelgroepen gerichte

⁷ De eerste delegatieovereenkomst met de BUN is van 19 maart 1999. Delegatieovereenkomst en statuten zijn in 2008 voor het laatst officieel gewijzigd; de delegatieovereenkomst BUN-BOS op 04-10-2008 en de Statuten van BOS op 26-11-2008.

⁸ Op 19/3/12 zijn in dienst 5,8 fte; daarnaast is er een kring van ca. 10 freelance programmamakers voor televisie en radio en websitemakers.

mediastrategie). Het gaat de BOS niet primair om maximalisatie van kijk- of luistercijfers maar om haar toegevoegd bereik en impact.

Uitgangspunten en waarden

De BOS vindt het van wezenlijk belang dat de geest van het boeddhisme en de boeddhistische praktijk die ten grondslag liggen aan haar doel ook tot uitdrukking komen in de manier waarop zijzelf en haar medewerkers handelen. In die handelwijze van de BOS en haar medewerkers staan drie kernbegrippen centraal, te weten wijsheid, compassie en moed.⁹ Deze waarden zijn vertaald in een zestal uitgangspunten die leidend zijn voor de organisatiecultuur (en overigens ook de programmering) van de BOS en die in het boeddhisme wel bekend staan als 'de Zes Perfecties' of Paramita's.

Doelstellingen en doelgroepen

Omdat de BOS een publieke omroep is, is zij gehouden aan de brede doelstelling van de Nederlandse publieke omroep om mensen onderling te verbinden, hun individuele levens te verrijken en hen te verrassen met nieuwe perspectieven.

Meer specifiek zijn de belangrijkste doelstellingen naar de statuten:¹⁰

- Het verzorgen van radio- en TV-uitzendingen en programma's ten behoeve van nieuwe media, zulks middels de op grond van de Mediawet via de BUN verleende zendmachtiging waarvan de aanvraag en uitvoering aan de BOS gedelegeerd is;
- Het creëren van een brugfunctie zowel binnen de boeddhistische gemeenschap als daarbuiten;
- Het aanbieden van het boeddhistische gedachtegoed als een wezenlijk bestanddeel in de dialoog met anderszins georiënteerde mensen en organisaties, om te komen tot een ethiek en praxis van compassie en wijsheid.

Doelgroepen zijn:

- Alle kijkers en luisteraars en raadplegers van (nieuwe) media;
- Allen die openstaan voor spiritualiteit en geestelijke verdieping;
- In het boeddhisme geïnteresseerden, met het boeddhisme sympathiserenden en boeddhisten; en
- Specifieke groepen binnen de boeddhistische gemeenschap.

⁹ Deze alinea volgt de webpagina 'beleidskader' van de BOS en de inhoud is in de statuten vastgelegd onder 'Handelwijze'; in de statuten worden slechts twee kernbegrippen genoemd: wijsheid en compassie.

¹⁰ Doelstellingen en doelgroepen zijn hier weergegeven zoals in de statuten (iets ingekort); op de website van de BOS staat een uitgebreidere, publiekgerichte en vernieuwde versie.

1 C ACHTERGROND – OVER DE BZI¹¹

De Stichting Boeddhistisch Zendende Instantie (BZI) is opgericht om voor de nadere invulling en uitwerking van boeddhistische geestelijke verzorging van gedetineerden te zorgen en wel door middel van boeddhistische geestelijke verzorgers die werkzaam zijn in het gevangeniswezen. De BUN heeft de titel 'Zendende Instantie' gekregen omdat ze door de overheid gezien wordt als representant van het georganiseerde boeddhisme in Nederland. De BUN is op 24 november 2008 officieel door minister Hirsch Ballin als Zendende Instantie erkend, waarvan de aanvraag en uitvoering via de overeenkomst van 3 april 2009 is gedelegeerd aan de stichting BZI. De erkenning als Zendende Instantie door het Ministerie van Justitie is voorlopig en loopt af in 2012. Definitieve erkenning is afhankelijk van een evaluatie die in 2012 zal worden uitgevoerd. De stichting BZI en de VU hebben op 15 juni 2010 een overeenkomst ondertekend over een academische opleiding tot boeddhistisch geestelijk verzorger.

Doelstellingen en doelgroepen

Volgens de statuten zijn de belangrijkste doelstellingen van de BZI:

- Het blijvend verzorgen van een kwalitatief goed en inhoudelijk breed aanbod van boeddhistische geestelijke verzorging, zulks middels de op grond van de overeenkomst tussen het Ministerie van Justitie en de BUN verleende erkenning als Zendende Instantie waarvan de aanvraag en uitvoering aan de BZI gedelegeerd is;
- Het opzetten en onderhouden van een ambtsregister ten behoeve van boeddhistisch geestelijke verzorgers;
- De kwaliteitsbewaking van de (academische) beroepsopleiding boeddhistische geestelijke verzorging.

Doelgroepen zijn:

- Justitiabelen in inrichtingen van het Ministerie van Justitie;
- Personeel van de Krijgsmacht;
- Patiënten en cliënten van gezondheidszorginstellingen;
- Allen die openstaan voor spiritualiteit en geestelijke verdieping.

Er bestaat een wettelijk recht van elke gedetineerde om gebruik te maken van geestelijke verzorging ten tijde van zijn of haar detentie. De gedetineerde kan daarbij kiezen uit de volgende tradities: rooms-katholiek, protestant, islamitisch, humanistisch, hindoeïstisch, joods, boeddhistisch.

¹¹ Bronnen: www.boeddhisme.nl, www.gevangenisboeddhist.nl, mededelingen van de huidige BZI voorzitter en Hoofd BGV. De statuten van BZI zijn officieel vastgelegd op 23 april 2010. Onderbouwende stukken mbt BZI: Erkenningsaanvraag BUN aan minister van Justitie (1 maart 2006); Erkenningsovereenkomst BUN/Justitie (24 november 2008); Delegatieovereenkomst BUN/BZI (3 april 2009); Oprichting + statuten BZI (23 april 2010); Overeenkomst BZI en VU 15 juni 2010.

Rond 2001 heeft voor het eerst een gevangene gevraagd om boeddhistische begeleiding. Vervolgens kwamen meer gevangenen met dit verzoek en waren meerdere begeleiders gewenst. Al in 2004 heeft de Dienst Justitiële Inrichtingen in overleg met de BUN een aantal freelance boeddhistische geestelijke verzorgers aangewezen om geestelijke verzorging te verlenen in de justitiële inrichtingen in Nederland. De erkenning van de BUN als Zendende Instantie vormde de eerste stap van een doorstart naar een verdere professionalisering van de boeddhistische geestelijke verzorging, waarbij ook thema's als opleiding en kwalificaties van de uitvoerenden een belangrijk punt van aandacht zijn gaan vormen; dat laatste heeft gevoerd tot de beroepsopleiding boeddhistische geestelijke verzorging die in september 2012 van start zal gaan.

Over de afgelopen jaren vraagt gemiddeld 2 á 3 procent van de gedetineerden naar boeddhistische geestelijke verzorging. Om aan deze vraag te voldoen zijn sinds 1 januari 2011 zes parttime boeddhistische geestelijke verzorgers (BGV) aangesteld. Elk van deze BGV's werkt binnen een eigen, vaste regio. Verder is er een Hoofd Boeddhistische Geestelijke Verzorging.

De stichting BZI ontvangt geen inkomsten voor haar werkzaamheden: noch van de overheid, noch uit private giften. Met de BUN is afgesproken dat incidentele kosten (zoals de inschrijving bij de Kamer van Koophandel) bij de BUN gedeclareerd kunnen worden. De BZI treedt op als gesprekspartner voor het Ministerie en als toezichthouder. Het BZI-bestuur (momenteel omvat dit twee bestuurders naast een voorzitter) bestaat net als het BUN-bestuur uit vrijwilligers die hun taak onbezoldigd verrichten. De boeddhistische geestelijk verzorgers zijn echter aangesteld door en in dienst bij de overheid (Ministerie van Justitie, dienst Justitiële Inrichtingen). De taken van het hoofd BGV omvatten het verder inrichten van de georganiseerde boeddhistische geestelijke verzorging, het werven van mensen, verzorgen van een opleiding en deelnemen aan bijeenkomsten van de Dienst Geestelijke Verzorging van het Ministerie (DGV). Het hoofd BGV wordt aangestuurd door de directeur DGV en het bestuur van de BZI. Voor het ministerie is het hoofd BGV in de uitvoerende zin de vertegenwoordiger van de Zendende Instantie. Vanuit zijn directe betrokkenheid bij de ontwikkelingen rond boeddhistische geestelijke verzorging is het hoofd BGV op veel aspecten de meest deskundige en om die reden heeft de BZI in het verleden gevraagd of het hoofd BGV de ALV van de BUN zo nauwgezet en actueel mogelijk wilde informeren.

De boeddhistische geestelijke verzorgers en het hoofd BGV maken geen deel uit van het bestuur van de BZI. Het hoofd is wel voor het BZI bestuur beschikbaar als adviseur: tussen bestuur en het hoofd vindt nauwe afstemming plaats: het hoofd vormt de oren en ogen van het bestuur in de dagelijkse praktijk.

De stichting BZI is van begin af aan opgezet als formeel van de BUN onafhankelijke organisatie. Dit is in lijn met het advies van KPMG (een internationale accountants- en adviesorganisatie) aan de Hindoe Raad Nederland in samenhang met hun aanvraag als zendende instantie.

2 HET ONDERZOEK

2 A - OPZET VAN HET ONDERZOEK EN GEVOLGDE WERKWIJZE

In de eerste bijeenkomsten van de onderzoekswerkgroep van de Werkgroep Lotusbloem zijn de onderzoeksopzet en werkwijze uitgewerkt. Gekozen is voor een 'Interviewopzet': dat wil zeggen de gezochte informatie achterhalen door middel van een bevraging van vertegenwoordigers van de verschillende partijen.

De interviewers traden op in groepjes van drie – met steeds wisselende samenstelling. Een van de interviewers maakte een verslag dat de bevroegde persoon ter verifiëring toegestuurd kreeg. De geïnterviewden konden onderbouwende stukken meebrengen. De werkgroep had beperkte tijd en menskracht en bij twee van de interviews konden slechts twee interviewers aanwezig zijn.

Uitgangspunt vormde steeds dezelfde vragenlijst die aangepast en aangevuld werd afhankelijk van de geïnterviewde persoon (vooral van zijn of haar aanwezigheid bij bepaalde onderzochte gebeurtenissen). De belangrijkste vragen die gesteld werden waren: *'Op welke momenten zijn spanningen opgetreden? Waar gingen ze over? Wat waren aanleiding en oorzaak? Zijn ze groter geworden en waardoor? Hebben ze te maken met structurele of inhoudelijke moeilijkheden of met persoonlijke? Wat was de rol van bestuurders en andere betrokkenen in het geheel? Wat zijn mogelijke oplossingsrichtingen en wat zijn jouw aanbevelingen voor de toekomst?'*

De intentie was eerst om 9 personen te interviewen, waaronder de voormalige voorzitter Richard de Jongh. Hij is niet op de uitnodiging ingegaan. De personen die wel geïnterviewd werden, zijn Francisca Boel (voormalig voorzitter BUN), Michel Dingarten (voorzitter BOS), Artho Jansen (voorzitter BZI), André Kalden (waarnemend voorzitter BUN), Rinus Laban (in 2011 secretaris BUN), Gertjan Mulder (directeur BOS), Wanda Sluijter (penningmeester BUN) en Varamitra (hoofd boeddhistische geestelijke verzorging en voormalig voorzitter BUN). Om een vollediger beeld te krijgen is later nog een gesprek gevoerd met Hans Gijsen, voorzitter van een van de bij de BUN aangesloten leken-sangha's. Verder zijn nog twee personen uitgenodigd die vanuit een externe positie kritiek hadden geuit op het functioneren van BUN, BOS en BZI. Met een van hen is ook een gesprek gevoerd.

In totaal hebben dus 10 interviews plaatsgevonden. In de eindfase van het onderzoek is de informatie die uit alle gehouden interviews naar voren is gekomen per tijdsperiode, gebeurtenis en onderwerp geordend. Verder werden de onderbouwende stukken en relevante documentatie bestudeerd. Zo kwamen de feiten alsook verschillende visies van de betrokkenen en die van externe critici op de gebeurtenissen duidelijker naar voren. De processen die hebben

plaatsgevonden en de diepere laag van de spanningen werden beter zichtbaar. De Werkgroep Lotusbloem stelde uiteindelijk vast dat er 5 hoofdfactoren voor het ontstaan van de spanningen te onderscheiden waren. Vervolgens zijn – ook met het oog op het zoeken naar oplossingsmogelijkheden – deze factoren gebruikt als insteek voor het schrijven van een analyse. Door daarbij steeds terug te koppelen naar zowel de gebeurtenissen als de reacties, ervaringen en meningen zoals die in de interviews naar voren kwamen, vormt deze analyse tot op zekere hoogte ook een verslaglegging van het onderzoek. In dit stuk zijn geen namen van personen gebruikt om de vertrouwelijkheid van de gesprekken te waarborgen. 'Bestuurder' verwijst naar een bestuurslid van een van de drie organisaties. Getracht is steeds om een onderscheid te maken tussen feiten (de gebeurtenissen) en de wijze waarop de gebeurtenissen door de geïnterviewden beleefd zijn.

Wij baseren onze analyse op onze interpretatie van de gesprekken dus de verantwoordelijkheid voor die interpretatie ligt bij de werkgroep. We zijn van mening dat we als werkgroep voldoende onafhankelijk hebben kunnen functioneren.

2 B - ANALYSE VAN DE PROCESSEN IN DE PERIODE 2006 - 2011

De hieronder volgende tekst is geschreven om inzicht te geven in de spanningen die zich hebben voorgedaan in de relatie BUN-BOS, BUN-BZI en BUN-externe critici. Het is in zeker opzicht eenzijdig: het brengt niet in beeld wat wél goed is gegaan, en wat het georganiseerde boeddhisme in Nederland aan positieve resultaten heeft opgeleverd. De lezer die dat vergeet, zou ten onrechte de indruk kunnen krijgen dat er vooral kommer en kwel heerst bij BUN, BOS en BZI. Hier willen wij nadrukkelijk stellen dat zulks beslist niet het geval is maar dat - ingegeven door de gestelde onderzoeksvraag - hier slechts de problematische kanten belicht worden om uiteindelijk ook wegen naar verbeteringen voor te stellen.

De Werkgroep beperkt zich in deze rapportage tot de hoofdlijnen van haar bevindingen; niet alle losse feiten en gebeurtenissen zijn benoemd en van commentaar voorzien.

Er zijn 5 hoofdfactoren te onderscheiden in het ontstaan van de spanningen die in 2011 tot een uitbarsting zijn gekomen. Deze factoren zijn van belang voor het zoeken naar oplossingsmogelijkheden en het geven van aanbevelingen. Alle vijf zijn ze in meer of minder heldere mate onderkend door geïnterviewde personen.

FACTOR EEN: DE GROEISPURT

BOS en BZI zijn als jonge, uitvoerende organisaties voortgekomen uit de BUN en hebben een eigen specifieke relatie met de overheid (Commissariaat voor de

Media, Ministerie van Justitie). De BUN is ondertussen een vereniging van vrijwilligers gebleven, een unie van leken-sangha's, terwijl de overheid de BUN is gaan beschouwen als de enige vertegenwoordiger van het boeddhisme, een van de religieuze hoofdstromingen, in Nederland.

De BUN begon als een in zichzelf gekeerde vereniging. Met de start van BOS en later BZI nemen de externe contacten en daarmee de mogelijkheden voor belangenconflicten en belangenverstrengeling toe. In 1990 is de BUN niet meer dan een platform voor een samenwerking tussen leken-sangha's (boeddhistische gemeenschappen). In 2010 vormt ze een organisatie die twee dochterorganisaties met uitvoerende taken heeft.

De BUN heeft met BOS (in 1999) en BZI (in 2009) operationele verantwoordelijkheid en een plek in de samenleving gekregen en het boeddhisme is daarmee een van de zuilen in de Nederlandse samenleving geworden. Dat betekent een aanzienlijke verandering en een forse groei binnen 15 á 20 jaar. De Werkgroep spreekt daarom van een groeispurt. Het 'bijhouden' van die groeispurt is lastig. Het bestuur van de BUN kreeg de indruk dat het beleid "begon te ontglippen als een trein die doordendert terwijl we niet wisten welke stations er zouden gaan komen", zoals een van de bestuursleden het zeer aanschouwelijk beschrijft. Het ontstaan van BOS en BZI en het - vanuit de BUN - faciliteren van de ontwikkeling van deze organisaties waren bijzondere fenomenen in de groeispurt.

Vanuit het perspectief vanuit de oprichtingsprocessen bekeken kan de BUN beschouwd worden als de moederorganisatie en de BOS en de BZI als haar dochters. De dochters hebben uitvoerende functies – met betaalde professionals. De moederorganisatie heeft een vertegenwoordigende functie en is een vrijwilligersorganisatie. De BUN-bestuursleden worden niet betaald en doen hun werk voor de BUN in hun – vaak zeer beperkte - vrije tijd. Betaalde krachten die in een organisatie zoals de BOS werken, kunnen meestal meer tijd aan hun taken besteden, ze hebben ook gemakkelijker toegang tot informatiebronnen en zijn mogelijk meer deskundig op hun specifieke taakgebieden. Als een niet-professionele moederorganisatie zoals de BUN en professionele en deskundige dochters zoals BOS en BZI samenwerken, ontstaan gemakkelijk misverstanden en wrijvingen.

Het is belangrijk voor ogen te houden dat de organisaties verschillende verantwoordelijkheden hebben. De BOS en BZI zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van hun taken, taken waarvoor de overheid financiering beschikbaar stelt. De BUN heeft ándere verantwoordelijkheden: namelijk bestuurlijke, informerende en vertegenwoordigende. De overheid geeft de BUN rechten, omdat de BUN aangemerkt wordt als de organisatie die het boeddhisme in Nederland vertegenwoordigt. De achterban legitimeert dus de aan de BUN toegekende rechten. Het verzorgen van de informatiestroom naar de ALV en naar de sangha's toe is daarom ook een uiterst belangrijke taak van het BUN-bestuur – zo stelt de Werkgroep Lotusbloem hier nadrukkelijk vast. Door die informatie ook zelf te presenteren – en dus niet aan de dochters over te laten - kunnen misverstanden daarover worden voorkomen. Specifieke aandachtsgebieden voor de communicatie naar de achterban toe zijn onder andere:

- BOS
- BZI

- Interreligieuze contacten
- Opleidingen en scholen
- Hospice

De BOS en BZI en andere dochters in wording ontwikkelen ieder hun eigen beleid; het is aan de BUN hen te adviseren en, althans in de beginfase, ook erop toe te zien dat alles structureel, inhoudelijk en op het persoonlijke vlak zonder problemen op gang komt. Daarbij is noodzakelijk om niet alleen de onderlinge relatie goed af te stemmen, maar ook rekening te houden met de formele regels van de maatschappij waarbinnen de BUN en de dochterorganisaties opereren.

De BOS moest in de eerste jaren na de oprichting (net zoals de BUN dat bij haar oprichting eerder ook moest doen) een eigen vorm vinden voor inpassing in het wettelijke kader dat vereist is voor een door de overheid toe te kennen financiering. Nadat het CIPO (Commissie Integriteit Publieke Omroep, ingesteld op 1 januari 2006) een nieuwe gedragscode¹² voor publieke omroepen had aangereikt, kwamen er – in 2008 – nieuwe statuten voor de BOS (met scheiding van toezicht en bestuur) en een nieuwe delegatieovereenkomst BUN-BOS. De formele wijzigingen waren door de nieuwe richtlijnen voor publieke omroepen nodig geworden en de nieuwe delegatieovereenkomst werd gedragen door de ALV. De in 2007 nieuw aangetreden voorzitter van de BUN kon zitting nemen in het bestuur van de BOS – zoals zijn voorgangers – maar deed dat niet (omdat hij dit zag als onwenselijke belangenverstrengeling).

BUN-bestuursvergaderingen gingen jarenlang grotendeels over de BOS. In de beleving van verschillende geïnterviewde personen leek het erop dat er bij sommige bestuurders en medewerkers van de BOS wantrouwen heerste aangaande verlangens van de BUN-bestuurders over inhoudelijke invloed op de BOS-programmering en afgunst over het verdienen van geld. In 2006 meende het BUN bestuur nog dat de BUN méér invloed op de BOS zou moeten hebben en de taak van participatieraad zou moeten vervullen. In 2008 is de BOS echter een professionele organisatie geworden met een eigen toezichthouder en een eigen organisatie van de achterban in de participatieraad (PAR). Een deel van de ALV heeft dat later (in 2010 en 2011) zo opgevat dat “de BOS zich in 2008 geheel van de BUN, heeft losgemaakt, zowel van het toezicht van het bestuur als van de ALV” en hebben daar bezwaar tegen gemaakt: “Vanuit die door de overheid gegeven positie draagt de BUN immers een eindverantwoordelijkheid.” De vragen en onduidelijkheden rond de eindverantwoordelijkheid vormen in feite de kern van de gerezen spanningen tussen BUN-BOS en BUN-BZI. Wij komen daar in het vervolg nog op terug.

Het verschil tussen professionele en vrijwillige bestuurders werd duidelijk zichtbaar in 2010, toen de BOS en de PAR geconfronteerd werden met de acties van externe critici.¹³ Volgens de geïnterviewde BOS-bestuurders was tot in 2010 de verhouding BUN-BOS goed. De BOS vroeg in 2010 zeer nadrukkelijk om steun van het bestuur van de BUN: “het bestuur en ALV van de BUN moesten iets ondernemen om deze acties te stoppen”. Het BUN bestuur ondervond zelf ook

¹² ‘Richtlijnen en regelingen goed bestuur en integriteit’.

¹³ Wij zullen deze personen verder ‘externen’ of ‘externe critici’ noemen. Dit leek ons het meest neutraal: de aanduidingen ‘ongebonden’ en ‘kritische’ boeddhist riepen bezwaren op.

overlast van deze acties en voelde zich daartegen niet opgewassen. Ze werden door verschillende geïnterviewde bestuurders ervaren als persoonlijke aanvallen waar ze niet goed mee wisten om te gaan, temeer omdat gebruik werd gemaakt van "een mengeling van tactieken...inzet van pers en media.. sturen van e-mails, etc. " (Zie voor meer hierover onder 'Representativiteit en imago'). De problemen werden nog versterkt doordat een bestuurder van de BUN uitspraken deed over het al dan niet boeddhist zijn van bepaalde critici. Over een wijze van aanpak van de overlast en hoe die eruit zou kunnen zien, heeft de BUN aanvankelijk nauwelijks overleg met de BOS gevoerd. Als tegen het eind van het jaar gesprekken en e-mail communicatie (over die overlast) op gang komen tussen BUN- en BOS-bestuurders (zowel nieuwe als oud-bestuursleden) lopen spanningen enkele keren erg hoog op.

Bij het bestuur van de stichting BZI (Boeddhistische Zendende Instantie) is er verbazing over de aanvankelijke desinteresse voor het werk van de BZI vanuit het BUN bestuur en de ALV. Anders dan bij de BOS kwam het initiatief voor het aanstellen van boeddhistisch geestelijke verzorgers niet van de BUN maar van het Ministerie van Justitie. In 2008 zijn bestuursleden voor de nieuw op te richten stichting BZI nodig en vervolgens een Hoofd BGV (Boeddhistische Geestelijke Verzorging). Begin 2009 treedt de BUN voorzitter af en in dienst bij DGV. Het Ministerie gaf aan dat de dubbelfunctie van Hoofd BGV / voorzitter BUN niet wenselijk was. Wel werd afgesproken dat het Hoofd BGV als adviseur van het BUN-bestuur aan kon/mocht blijven, om te voorkomen dat de BUN bestuurlijke slagkracht zou verliezen. De statuten en het huishoudelijke reglement van de BUN werden opnieuw tegen het licht gehouden o.a. in verband met de oprichting van BZI. De wijzigingen die vervolgens werden geformuleerd, werden gedragen door de ALV – over elke wijziging is in april 2009 apart gestemd. De erkenning door de Rijksoverheid (24 nov. 2008) van de BUN als Zendende Instantie voor het georganiseerde boeddhisme is conform het landelijke format. De erkenning zelf werd binnen de ALV met applaus ontvangen. Verschillende externe critici lieten echter al in 2009 weten dat zij tegenstander van de stichting BZI en de daarmee verbonden (voorbereidingen voor een) opleiding voor boeddhistische geestelijke verzorging zijn. "Chronologisch klopten er formeel een aantal dingen niet bij oprichting van de BZI. Ook de contacten die door de BZI werden aangegaan met de VU voor de ambtsopleiding werkten complicerend op de verhouding BUN/BZI", geeft later een van de geïnterviewde bestuurders toe. Ook de functiewisseling van BUN-voorzitter naar Hoofd BGV is volgens sommige geïnterviewden niet transparant genoeg verlopen.

In de overgangsfase voorafgaand aan de erkenning, werkten verschillende vrijwilligers al als boeddhistisch geestelijk verzorger. Twee daarvan zijn later formeel aangesteld via de BZI.

Kort na de oprichting van een apart stichtingsbestuur voor de BZI, in 2009, is met het toenmalige BUN bestuur afgesproken dat de BZI overleg zou blijven voeren met het BUN-bestuur en tijdens de ALV-vergaderingen informatie over de ontwikkelingen binnen de BZI (en de daarmee verbonden ontwikkeling van de academische opleiding bij de VU) zou geven. Dit is ook gebeurd. Achteraf kan wel de vraag gesteld worden of de informatievoorziening duidelijk genoeg is geweest. Bij BUN-bestuur en ALV blijkt er geen duidelijk inzicht te bestaan in de kwaliteitseisen die de overheid stelt aan boeddhistische geestelijke verzorgers.

In 2010/2011 heeft het bestuur van de BUN de relatie BUN-BOS en BUN-BZI nader onder de loep genomen en erop aangedrongen 'de afgesproken informatieverplichtingen naar de BUN toe na te komen'. Feit is dat er in 2010 en 2011 verschillende visies zijn over de informatiestroom.

De BUN kent al jaren een snelle wisseling van bestuurders en ook van vertegenwoordigers van de leken-sangha's die aan de ALV deelnemen. Hierdoor ontstonden informatielacunes en onduidelijkheden over rechten en plichten van de BUN, en dit voerde tot twijfels bij de elkaar snel opvolgende besturen van de BUN over het functioneren van BOS en BZI t.a.v. de financiële en organisatorische gang van zaken. Steeds opnieuw kwamen dezelfde vragen naar voren die de Werkgroep Lotusbloem op haar beurt ook weer stelde zoals: Hoe zit het nu precies met de rolverdeling BUN-BOS-BZI? Wat is er aan onderlinge ondersteuning mogelijk binnen het maatschappelijke kader? Wat verwachten de drie organisaties van elkaar? Wat zijn de verwachtingen van de overheid?

Voor de overheid is de BUN de vertegenwoordiger van de boeddhistische zuil. Het grote aantal aangesloten sangha's die met elkaar het brede scala aan boeddhistische stromingen vertegenwoordigen, rechtvaardigt dat. We moeten echter wel in het oog blijven houden dat het een vrijwilligersorganisatie betreft die nauwelijks menskracht en financiële middelen heeft. Een gebrek aan inzicht in c.q. erkenning van deze situatie – zowel bij BUN alsook bij BOS en BZI – en de consequenties die deze situatie heeft voor de rolverdeling is een van de hoofdoorzaken van de opgetreden spanningen. Kort en bondig spreken de Werkgroepleden in deze samenhang van 'groeistuipen' of 'generatieconflicten'.

Wat zijn rechten en plichten van de BUN als vertegenwoordiger van de boeddhistische zuil, een van de religieuze hoofdstromingen, in Nederland?. Aan iedere vertegenwoordiger van een hoofdstroming, en dus ook aan de BUN, kent de overheid rechten toe. De BUN heeft de uitvoering van bepaalde rechten gedelegeerd aan BOS en BZI. Wanneer de financiële middelen door de overheid zoals bij de BOS aan de uitvoerende dienst verstrekt wordt, dient die dienst over de besteding van die middelen verantwoording af te leggen aan de overheid.

Simpelweg stellen dat de eindverantwoordelijkheid met het delegeren overgedragen is, en dus geheel bij de BOS (of BZI of een toekomstige andere dochterorganisatie) ligt, is echter onjuist. Duidelijk is wel, dat voor de uitvoering van de taken (en daar hoort ook directie en toezicht bij) de dochterorganisaties zelf verantwoordelijk zijn.

Wat nu precies de verantwoordelijkheid is die voor de BUN als koepelorganisatie overblijft, is een vraag waarop de BUN samen met de uitvoerende organisaties antwoorden moet vinden. Voorbeelden van zaken waarin de BUN vooralsnog verantwoordelijkheid dient te dragen – omdat ze hun volledige uitkristallisering en institutionalisering nog niet gevonden hebben – zijn A) het geven van invulling aan de interreligieuze dialoog en B) ontwikkeling van opleiding voor boeddhistische geestelijke verzorgers en met name de kwaliteitseisen die aan boeddhistische geestelijke verzorgers gesteld dienen te worden.

Ondertussen zal de BUN er steeds rekening mee moeten houden dat ze die invulling van de verantwoordelijkheid dient te organiseren binnen de context van een bestuur van vrijwilligers met beperkte menskracht en met beperkte financiële middelen.

FACTOR TWEE: GEBREK AAN STABILITEIT

De BUN is een vereniging met leken-sangha's als leden. Een vereniging dient de belangen van haar leden te behartigen. Dat is de kerntaak van de BUN. Een bestuur kan echter niet goed functioneren zonder inzet van de leden. Meerdere geïnterviewden stelden vast dat de leden onvoldoende betrokkenheid bij het werk van de BUN tonen. Zonder draagvlak bij de leden opereert een verenigingsbestuur in het luchtledige en heeft het een te grote beleidsvrijheid. Deze situatie trekt enerzijds mensen met persoonlijke ambities aan, anderzijds bevordert ze een groot verloop onder de bestuursleden, want als het ontwikkelde beleid niet gedragen wordt door de vereniging, valt veelal het enthousiasme bij bestuurders weg. Het gevolg van een zwak draagvlak en van de vele wisselingen in de samenstelling van het BUN bestuur was bovendien dat het beleid (bijv. naar de BOS toe) wisselvallig was als gevolg van steeds weer nieuwe visies, wensen, persoonlijke voorkeuren en rolopvattingen van nieuwe BUN-bestuurders.

Een oud-bestuurder onderstreepte het belang van het ontbreken van een duidelijk vastgelegde doelstelling voor de BUN en zag dat als dé sleutelfactor in de gerezen problematiek. "Bij de oprichting is niet goed nagedacht over het doel van de BUN en dat vormt later een bron van negativiteit. Besturen - die met daadkracht - geven hun eigen invulling; er ontstaat dan kritiek op oud-bestuursleden en er treden personen / leken-sangha's naar voren die de indruk wekken dat ze zich laten leiden door emoties."

Het probleem van de geringe participatie van de leden doet zich over de gehele onderzoeksperiode voor. Het bemoeilijkt een effectief bestuur en verzwakt de BUN. Die afzijdigheid van de leden heeft te maken met verschillende factoren, zoals:

- De wisselende bestuurlijke ervaring / kwaliteit van vertegenwoordigers in de ALV;
- De vele wisselingen van vertegenwoordigers (daardoor onbekendheid met reilen en zeilen van de BUN);
- Het gegeven dat sommige aangesloten leken-sangha's niemand naar de ALV afvaardigen.

In meerdere interviews werd de te sterke rol van bepaalde bestuurders, met name van BUN-voorzitters, genoemd alsmede het rouleren van BUN-bestuurders naar een functie bij BOS en BZI. Verschillende van de geïnterviewden hebben sterke kritiek geuit op deze gang van zaken. Omdat in het verleden het aantal van de actief bij de BUN betrokken personen minimaal was, lag dat rouleren van geëngageerde mensen voor de hand. Soms was het ook de enige mogelijkheid om functies bij BOS en BZI in te vullen. Nu is het zo dat het verschijnsel van roulerende functies zich vaak voordoet bij vrijwilligersgroeperingen die de doorstart moeten maken naar professionele organisaties. Zo'n situatie houdt echter gevaren in. Belangenverstrengeling en vermenging van functies liggen daarbij op de loer. Meerdere keren kreeg de onderzoeksgroep inderdaad de indruk dat in het verleden in het bestuurlijke spel tussen BUN, BOS en BZI

persoonlijke motieven meegespeeld hebben en dat de informatievoorziening over en weer en naar de ALV toe niet altijd adequaat is verlopen. Ook viel het op dat sommige voormalig vrijwillige bestuurders die een overgang hadden gemaakt naar BOS en BZI, in die nieuwe positie moeite hadden een goede samenwerkingsrelatie met hun opvolgers in het BUN bestuur te realiseren.

Doordat in het verleden op zijn minst de schijn van belangenverstrengeling bij functiebenoemingen niet altijd voorkomen is, zijn verdachtmakingen de bestuurders van de drie organisaties tot nu toe blijven vervolgen. Een aantal mensen voelt zich door die verdachtmakingen niet alleen in hun functie maar ook persoonlijk beschadigd. Binnen de interviewgroep hebben we ons afgevraagd hoe het mogelijk is dat mensen elkaar binnen een boeddhistische setting en met goede bedoelingen toch zo kunnen kwetsen. Daarbij zagen we in veel gevallen zeer betrokken personen die zich met veel idealisme en enthousiasme hebben ingezet voor BUN, BOS of BZI. Een té sterke gedrevenheid en een óverdosering aan goede bedoelingen bij bestuurders lijkt uiteindelijk even negatief uit te werken als te weinig betrokkenheid bij de leden van de BUN.

Het stimuleren van betrokkenheid van de leden bij het werk van de BUN en het ontwikkelen van een stabiel en effectief bestuur zijn voor de BUN grote opgaven voor de toekomst.

FACTOR DRIE: SAMENWERKING VAN LEKEN-SANGHA'S

De boeddhistische groeperingen die we in Nederland sangha's (beter: leken-sangha's) noemen, zien het als hun taak gelegenheid te bieden tot het beoefenen en onderwijzen van de boeddhistische leer, de Dharma of Dhamma. Zij zijn voornamelijk naar binnen gericht d.w.z. niet op de maatschappij: de beoefenaars op hun leraar, de leraar op zijn leerlingen.

Hier een korte toelichting op het begrip sangha:¹⁴ *"Tegenwoordig wordt in de westerse landen het woord Sangha vaak gebruikt om losjes te verwijzen naar alle boeddhisten, of een groep leken en/of monniken die regelmatig met elkaar contact onderhoudt, te vergelijken met het woord 'parochie'. Dit is niet de traditioneel gangbare betekenis van het woord in Azië, maar kent eveneens zijn bronnen in de Pali-canon; bijvoorbeeld Anguttara-Nikaya II.1.vii..... Doordat er in het boeddhisme niet zoiets bestaat als een 'kerk', is de Sangha in kloosters bijzonder belangrijk in het voortzetten van de traditie."*

Veel van de Nederlandse leken-sangha's waren, en zijn nog steeds, door hun leraren en rituelen nauw verbonden met traditionele Aziatische 'lineages' of scholen. De traditie wordt daarbij voortgezet doordat de leraren hun opvolgers benoemen en autoriseren. De leken-sangha's hebben inmiddels in Nederland hun eigen organisatievorm ontwikkeld. De meeste hebben een centrum of meerdere centra waar zij programma's aanbieden en waar een leraar woont of geregeld verblijft. De centra lijken veelal op Aziatische kloosters en centra, in hun programma's en deels ook in hun gebouwen.

¹⁴ [http://nl.wikipedia.org/wiki/Sangha_\(boeddhisme\)](http://nl.wikipedia.org/wiki/Sangha_(boeddhisme)).

Het is historisch gezien bijzonder dat de verschillende boeddhistische stromingen – die in het Oosten eeuwenlang niet met elkaar in contact gekomen zijn – elkaar nu in het Westen ontmoeten. De BUN was oorspronkelijk bedoeld als een platform voor de ontmoeting van de verschillende boeddhistische tradities in Nederland en voor het uitwisselen van ervaringen tussen de leken-sangha's. Verschillende voorzitters van de BUN hebben geprobeerd het contact tussen de leken-sangha's te organiseren. Zo zijn er symposia gehouden voorafgaand aan de ALV. Van mogelijkheden die nieuwe media bieden voor informatievoorziening wordt al enige tijd gebruik gemaakt. Middelen en werkcapaciteit stellen hier echter beperkingen. Het succes – bijvoorbeeld tijdens symposia zoals die voorafgaand aan AL-vergaderingen georganiseerd zijn – was tijdelijk en wisselend. We moeten constateren dat het contact tussen de leken-sangha's vooralsnog beperkt is gebleven. De sangha's zijn vooral gericht op de continuering en ontwikkeling van hun eigen traditie. Een onderlinge, vruchtbare dialoog is nog niet echt van de grond gekomen.

De belangrijkste doelstelling van de BUN is de gezamenlijke belangen van de leken-sangha's te behartigen daar waar de individuele sangha's dat niet kunnen doen. De leken-sangha's sturen vertegenwoordigers naar de ALV van de BUN. Deze vertegenwoordigers kunnen de band tussen de sangha's en tussen sangha en de BUN versterken dan wel verzwakken. Het zijn meestal bestuurders van de sangha's, geen leraren. Alleen met een duidelijke betrokkenheid van de leken-sangha's bij het werk van de BUN, kan verzekerd worden dat het BUN-bestuur ook werkelijk namens de sangha's opereert. Het gegeven dat leraren weinig betrokken zijn bij het bestaan en het functioneren van de BUN werd door verschillende van de geïnterviewde personen als problematisch ervaren. Dit werd gezien als één van de factoren waardoor de sangha's onderling weinig met elkaar in gesprek raken en het soms moeilijk is voor het BUN bestuur een band met de sangha's te houden.

De BUN is er voor de gezamenlijke belangen van de aangesloten leken-sangha's. Voor een goed functioneren van de BUN is het van belang dat een gezamenlijkheid ook werkelijk door de sangha's ervaren wordt en dat daar uitdrukking aan wordt gegeven.

FACTOR VIER: DE VERHOUDING TUSSEN HET WERELDLIJKE EN SPIRITUELE ASPECT

Het boeddhisme kent geen centraal leergezag en dit gezag wordt dus ook niet door de BUN uitgeoefend. De overheid ziet de BUN echter als een koepelorganisatie op religieuze grondslag die (zoals bijv. de rooms-katholieken) leergezag heeft. In de vertegenwoordiging van de BUN naar organisaties van de overheid toe vormt dit gegeven een complicerende factor. De BZI heeft dat ook bij de DGV (Dienst Geestelijke Verzorging van het Ministerie van Justitie) naar voren gebracht. Bij de Protestantse Kerk in Nederland (PKN) speelt dezelfde problematiek.

De BUN gaat ervan uit dat de leken-sangha's het leergezag uitoefenen en waarborgen. Dat is in het verleden ook genoemd als een van de redenen om

geen individuele personen als lid toe te laten. De statuten laten dit overigens ook niet toe.

Het bestuur van de BUN bestaat uit mensen die de bestuurlijke functies vervullen en bestuurlijk gezag hebben, ze besturen de vereniging. Zij hebben individueel en gezamenlijk géén spiritueel gezag. De afwezigheid van leraren in BUN-aangelegenheden wordt duidelijk voelbaar wanneer vragen en problemen naar voren komen die verband houden met de relatie tussen wereldlijke en spirituele zaken. Onduidelijkheden over het verschil tussen bestuurlijk gezag en leergezag hebben volgens de Werkgroep mede bijgedragen aan de problemen in de relaties tussen BUN/BOS en BUN/BZI.

Bij de BZI is de spirituele kant van het werk van de geestelijk verzorgenden een belangrijk aandachtspunt. Het hoofd BGV is voor het toezicht hierop verantwoordelijk. Omdat de verzorgenden deel uitmaken van verschillende sangha's heeft het hoofd BGV in het afgelopen jaar contact gelegd met de betreffende leraren. Afgesproken is dat ieder van die leraren in de begeleiding van de betreffende leerling ook aandacht besteedt aan de ontwikkeling van de leerling als verzorgende.

Een van de geïnterviewde personen meent dat er binnen de ALV sprake lijkt te zijn van een kloof tussen rekkelijken en preciezen: "Daarbij liggen de preciezen niet alleen dwars binnen de BUN, maar ze hebben ook moeite met de BOS-programmering. Ondertussen hebben ze, ondanks herhaalde oproepen dat te doen, nooit zitting genomen in de participatieraad die juist in het leven is geroepen om kritiek op de programmering te uiten. Zo leveren deze preciezen kritiek zonder verantwoordelijkheid te nemen."

Het is van belang dat de bestuurders van de drie organisaties de verschillen alsmede de betrekkingen tussen wereldlijke en spirituele zaken, tussen bestuurlijk gezag en leergezag helder voor ogen houden.

FACTOR VIJF: REPRESENTATIVITEIT EN IMAGO

De BUN is voor de overheid vertegenwoordiger, ook 'representant' genoemd, van het georganiseerde boeddhisme in Nederland. Daarom is een goed imago van belang. De achterban van de BUN bestaat uit de leden van de aangesloten leken-sangha's, maar de achterban van de BOS (ook aangeduid als 'doelgroepen') heeft een breder bereik: deze omvat ook personen die wel belangstelling hebben voor het boeddhistische gedachtegoed maar zichzelf niet als boeddhist beschouwen en personen die zichzelf wel zien als boeddhist maar niet zijn aangesloten bij een leken-sangha. De BZI concentreert zich enerzijds op een beperkte groep, namelijk de gedetineerden, en heeft anderzijds qua levensbeschouwing hetzelfde brede achterbanbereik als de BOS.

De letter B is bij alle drie organisaties de afkorting voor 'boeddhistisch', maar de invulling daarvan verschilt dus; en de BOS is van de drie de meest brede organisatie. Wij benadrukken dat hier, omdat dit in het verleden een bron van verwarring en negativiteit is geweest. (Zie voor meer informatie over de identiteit, organisatievorm, doelstellingen en ontstaansgeschiedenis van de drie verschillende organisaties ook de inleiding van dit rapport.)

De representativiteit van de boeddhistische stromingen in BUN, BOS en BZI is een onderwerp van aandacht bij alle drie organisaties. De BUN, respectievelijk BZI, streeft bijvoorbeeld bij het verkiezen van of aanstellen van bestuursleden, respectievelijk geestelijke verzorgenden naar een brede vertegenwoordiging van de diverse sangha's. De uiteindelijke keuze hangt ook af van de kwaliteiten die noodzakelijk zijn voor de betreffende functie. Daarbij wordt als uitgangspunt gehanteerd dat de kwaliteit de doorslag heeft. Bij gelijke geschiktheid van kandidaten wordt gekeken naar de brede samenstelling van de groep. De boeddhistische gemeenschappen kunnen onmogelijk allemaal rechtstreeks in de besturen worden vertegenwoordigd. Ze kunnen het beleid echter meebepalen en eventueel bijsturen – en zo bijdragen aan het verzekeren van de representativiteit – door hun stem te laten horen in de ALV. Dit proces is echter wel afhankelijk van enerzijds een goede informatievoorziening vanuit BUN- en BZI-bestuur en Hoofd BGV én anderzijds een actieve participatie van de ALV.

De BOS heeft een brede doelstelling omdat het om een publieke omroep gaat. Het programmabeleid dat de BOS heeft uitgewerkt, is gebaseerd op de uitkomsten van het in opdracht van de BOS door NPO/NIPO/TNS uitgevoerde achterbanonderzoek. In de stromings-geïnspireerde programmering streeft de BOS naar een verhouding van 50:30:10:10 voor respectievelijk Tibetaans boeddhisme, Zenboeddhisme, Theravada en overige stromingen (waaronder Zuivere Land, Nichiren-boeddhisme, Shingon en andere).¹⁵ Of deze verhoudingen in de programmering gerealiseerd kunnen worden, hangt echter af van allerlei factoren, zoals de beschikbare middelen en de aanreiking van onderwerpen. In de PAR die adviseert over het inhoudelijke aspect van de programmering, hebben de belangrijkste, al dan niet bij de BUN aangesloten boeddhistische gemeenschappen zitting (en niet bij een sangha aangesloten kunnen op grond van verdienste uitgenodigd worden). PAR bijeenkomsten bieden dus de gelegenheid voor een dialoog op grond waarvan bijsturing kan plaatsvinden.

Er zijn enkele personen die in de laatste jaren zeer actief geweest zijn met het van buitenaf uitoefenen van kritiek op de BUN, BOS en BZI. Sommigen hebben al voor 2006 contact gehad met de BUN. Wat hierboven al is beschreven als zwakke participatie in de ALV noemen bepaalde critici 'apathie'. Tussen 2006 en 2009 hebben deze critici – samen of apart – af en toe contact gezocht met de BUN. Meestal kregen ze een kort antwoord. Er vond een gesprek tussen BUN-bestuur en externe critici plaats in 2006 en opnieuw in 2009. Zij wilden meer openheid bij de verkiezing van bestuursleden en stelden (in 2009) voor verkiezingsdebatten te organiseren. De visies op de gesprekken en het verloop van het contact verschillen. Beide partijen zijn het er echter over eens dat het contact van begin af aan, vanaf 2006, stroef was.

Deze externe critici kregen in 2009 – 2011 steun vanuit enkele leden-sangha's die ook zorgden voor meer discussie binnen de ALV. De critici zeggen dat het hen vooral gaat om: 1) het bewaren van een 'puur' boeddhisme zonder verknoping met wereldlijke zaken; 2) transparantie binnen het georganiseerd boeddhisme en voorkoming van een situatie waarin een klein groepje 'beroepsboeddhisten' elkaar 'de bal toespelen'; 3) openheid en dialoog; 4) minder of geen of institutionalisering van het boeddhisme (geen 'opgeklapte'

¹⁵ bron is www.boeddhistischeomroep.nl.

telling van aantallen); en 5) individuele boeddhisten moeten lid kunnen worden van de BUN (of er moet een nieuwe, brede organisatie komen).

De acties van deze critici worden, naar eigen zeggen, ingegeven door algemene maatschappelijke en sociale betrokkenheid en in het bijzonder door een sterke betrokkenheid bij de toekomst van het boeddhisme in Nederland. In 2010 verschijnt een zeer negatief gekleurd artikel in tijdschrift Elsevier op initiatief van meerdere van deze personen. Er wordt daarin gesproken over 'machtsmisbruik' binnen het georganiseerde boeddhisme. Sommige van deze critici hadden al eerder hun twijfels uitgesproken over de integriteit van BUN, BOS en BZI als organisaties en bepaalde, met naam genoemde, bestuurders en oud-bestuurders. In 2009/2010, nadat de nieuwe BUN-voorzitter was aangetreden, is de kritiek zoals een van de critici achteraf zelf toegeeft, "in een stroomversnelling geraakt, is het op het persoonlijke vlak fout gegaan en is het bestoken van bestuursleden begonnen". Hij stelt dat de acties zijn geëscaleerd omdat sommige critici zich jarenlang genegeerd voelden en een open discussie door bestuurders van de drie organisaties werd afgehouden.

Al die negativiteit had veel invloed de besturen van BUN- BOS- en BZI. Het Elsevier-artikel leidde tot grote commotie. Verschillende bestuursleden vertellen dat ze in de periode daarna 'overspoeld' werden met tal van e-mails en dat ze veelvuldig werden opgebeld. Dit 'piekt' diverse keren en meerdere personen hebben zich daarbij in hun goede naam aangetast gevoeld, mede omdat er door de critici ook vele e-mails naar het Commissariaat voor de Media werden gestuurd. En ook oud-bestuursleden melden dat ze door de externe critici benaderd werden. In november 2010 dienden enkele vertegenwoordigers van leken-sangha's in samenspraak met externe critici een petitie bij de ALV in die aandrong op 'transparantie'. Sommige geïnterviewden meenden dat het indienen van deze petitie meer ingegeven was door emoties dan door kennis van feiten.

Deze extreme vormen van kritiek hebben grote gevolgen gehad: ze hebben een aantal goedwillende bestuursleden erg veel energie gekost en een effectief bestuur een tijdlang onmogelijk gemaakt. Verschillende bestuursleden, waaronder een voorzitter, voelden zich zo onder druk gezet dat ze afgetreden zijn. Bovendien is het publieke imago van het boeddhisme aangetast.

Er moest, zoals eerder is vastgesteld, bij het ontstaan van de BOS en de stichting BZI voor de invulling van diverse functies – noodgedwongen - geput worden uit een kleine pool van beschikbare personen die al betrokken waren bij het werk van de BUN. Zo is de schijn van belangenverstrengeling ontstaan en daardoor hebben BUN, BOS en BZI zich voor externe kritiek vatbaar gemaakt. Bestuurlijke openheid en transparantie bij professionele benoemingen zijn voor de drie organisaties van wezenlijk belang. Bovendien vormt verstandig leren omgaan met interne en externe kritiek vooral voor de besturen van de drie organisaties een belangrijke uitdaging.

3 AANBEVELINGEN

De algemene belangstelling voor het boeddhisme lijkt te groeien in de Nederlandse samenleving. De BUN heeft de pioniersfase achter zich gelaten maar is nog niet volgroeid. In die zin worden de ervaringen van de afgelopen jaren door de Werkgroep gezien als mogelijke groeistuipen. Geconstateerd wordt een groot verantwoordelijkheidsgevoel bij alle betrokkenen. Van daaruit werd steeds meer tijd gestoken in diverse onderwerpen, niet altijd met een positief resultaat. Zoals bij iedere jonge ontwikkeling zijn er nog veel onduidelijkheden en zijn aanpassingen nodig naarmate meer differentiatie plaatsvindt. Belangrijke vragen die hierbij naar voren komen zijn: Hoe kun je algemene en deelbelangen van boeddhistische gemeenschappen het beste behartigen en uitvoeren? Wat moet je regelen? Wie speelt welke rol en wat zijn de grenzen van de speelvelden?

Het groeiproces dat nu plaatsvindt, is door een van de geïnterviewde personen als volgt beschreven: "het institutionaliseren van het boeddhisme met ondertussen confrontatie van modernen en conservatieven". De BUN staat nu voor de uitdaging de institutionalisering verder vorm te geven zonder het wezenlijke van haar – boeddhistische – grondslag uit het oog te verliezen.

In oktober 2011 heeft de Werkgroep Lotusbloem (in het tussenrapport) 13 voorlopige aanbevelingen genoemd. Daarmee, en met de resultaten van het paralleloverleg van de voorzitters van BUN, BOS en BZI was alvast een basis gelegd voor een betere samenwerking. Er is een open communicatie ontstaan, de voorzitters hebben het vertrouwen in elkaar uitgesproken en er zijn goede afspraken gemaakt over bepaalde zaken in de verdere samenwerking en de rolverdeling (zie bijlage).

De omgang tussen de drie organisaties is dus in veel opzichten al verbeterd – maar er blijven vragen bestaan zoals: hoe kan de BUN stabiel worden; hoe kan de relatie van de drie organisaties nog verder verbeteren; kun je een escalatie van externe kritiek tegengaan, en zo ja, hoe?

Na de ALV van november 2011 zijn nog aanvullende interviews gehouden. De Werkgroep Lotusbloem heeft een chronologie van gebeurtenissen en ontwikkelingen samengesteld en op grond daarvan een analyse gemaakt van de diepere oorzaken van de spanningen die waren opgetreden. Alle uitkomsten van de interviews, ook die van de laatste, zijn meegenomen in deze analyse die in hoofdstuk 2 werd gepresenteerd. In dit – laatste - hoofdstuk geeft de Werkgroep ten slotte haar uiteindelijke aanbevelingen. De voorlopige aanbevelingen van de Werkgroep (in oktober 2011) en alle aanbevelingen die de geïnterviewde personen hebben aangereikt, zijn nog eens nadere beschouwd en dit voert uiteindelijk tot zeventien aanbevelingen die we voorleggen aan de ALV. Bij elke aanbeveling is aangegeven – tussen haakjes - voor welke van de betrokken partijen ze relevant is.

Eerst enkele uitgangspunten:

- We gaan uit van de bestaande organisatorische context (de bestaansgrond van de BUN, BOS en BZI stellen we dus niet ter discussie; gezien de opdracht van de ALV en ook gezien beperkingen aangaande tijd en werkcapaciteit van de Werkgroep, is al in een vroege fase van het

onderzoek vastgelegd dat die – meer radicale - oplossingsrichting niet nader zou worden verkend.)

- In de relaties van de BUN met de BOS en BZI kunnen vijf hoofdfactoren worden onderscheiden die in het verleden voor spanningen hebben gezorgd. Om te voorkomen dat deze factoren in de toekomst opnieuw spanningen doen ontstaan, geven wij oplossingsrichtingen voor elk van deze factoren aan. We laten de gedetailleerdere uitwerking over aan de organisaties zelf.

AANBEVELINGEN VOOR EEN MEER EVENWICHTIGE GROEI

De vragen die bij de factor 'groeispurt' naar voren kwamen zijn: Hoe zit het nu precies met de rolverdeling BUN-BOS-BZI? Wat is er aan onderlinge ondersteuning mogelijk binnen het maatschappelijke kader? Wat verwachten de drie organisaties van elkaar? Wat zijn de verwachtingen van de overheid?

Het relatief snelle veranderingsproces in de organisatiestructuur van de BUN – de groeispurt – gaat gepaard met het delegeren en loslaten van bepaalde verantwoordelijkheden. Daarbij ontstaat er een zekere afstand tussen de koepelorganisatie BUN en de uitvoerende organisaties zoals BOS en BZI. Belangrijk is dan dat de verschillende organisaties elkaars respectievelijke verantwoordelijkheden niet uit het oog verliezen en elkaar zeer geregeld helder informeren en niet vergeten elkaar te consulteren (bijv. over de uitvoering van werk, beleidsaanpassingen, plannen, benoemingen).

De aanbevelingen van de Werkgroep binnen dit kader zijn:

- 1) *De uitvoering van taken en het toezicht daarop, het organiseren en de consultatie van de eigen achterban zijn zaken die door de besturen van dochterorganisaties zoals BOS en BZI zelfstandig geregeld dienen te worden. Maar de besturen van BOS en BZI (en toekomstige dochterorganisaties van de BUN) moeten de BUN, die voor de overheid representant van het georganiseerde boeddhisme is, in voldoende mate informeren en consulteren, want BOS en BZI zijn begrensd autonoom. Gezamenlijk dient te worden vastgesteld over welke onderwerpen de BUN geïnformeerd en geconsulteerd moet worden. Een afwijking van adviezen van het BUN-bestuur dan wel de ALV van de BUN hoort te worden gemotiveerd door BOS en BZI, o.a. in hun jaarverslag.
[Bestuur BUN/BOS/BZI]*
- 2) *De drie organisaties, BUN, BOS en BZI(en toekomstige dochterorganisaties) dienen de wijze van onderlinge communicatie en consultatie helder vast te leggen en te implementeren.
[Bestuur BUN/BOS/BZI]*
- 3) *BUN en BOS, BZI en dochterorganisaties in oprichting dienen goed zicht te houden op zaken en verantwoordelijkheden die niet geregeld zijn binnen de context van de (uitvoerende) organisatiestructuur of deze overstijgen en die daarmee (vooralsnog) tot het domein van de BUN blijven horen.*

Hierbij kan gedacht worden aan vertegenwoordiging naar de overheid toe (als representant van het georganiseerde boeddhisme) en naar de samenleving toe (bijvoorbeeld in de ontwikkeling van de interreligieuze dialoog). [Bestuur BUN/BOS/BZI]

- 4) Rond de opleiding voor boeddhistische geestelijke verzorging is de besluitvorming nog niet geheel afgerond. Ook de inrichting van de opleiding is nog ten dele onbepaald. De BZI dient het BUN-bestuur (en de ALV) rond dit thema goed te informeren en ook te consulteren. [Bestuur BZI]*
- 5) Het BUN-bestuur en BZI-bestuur horen te worden versterkt door aanstelling van nieuwe bestuursleden. [Bestuur BUN, ALV Bestuur BZI].*
- 6) De benoemingsprocedures van BUN-, BOS- en BZI-bestuurders zijn duidelijk in de statuten en het huishoudelijke reglement van de drie organisaties vastgelegd. Over de wijze waarop de drie organisaties elkaar hierover consulteren en informeren dienen echter heldere en transparante afspraken te worden gemaakt. [Bestuur BUN/BOS/BZI]*
- 7) Toekomstige organisaties voortkomend uit de BUN (bijvoorbeeld hospice, school etc.) moeten hun eigen achterban en de participatie daarvan goed regelen.[Bestuur BUN/toekomstige organisaties]*

AANBEVELINGEN VOOR EEN GROTERE STABILITEIT

Vragen die met betrekking tot het probleem van instabiliteit van het BUN-bestuur naar voren komen zijn: Hoe kan de betrokkenheid van de ALV bij het werk van de BUN sterker worden? Wat is nodig voor een stabiel bestuur? Is er een scenario voor de toekomst vast te stellen dat het BUN-bestuur meer houvast biedt?

Een geringe participatie van de leden in de Algemene Ledenvergadering van de BUN - in combinatie met snelle wisselingen in de samenstelling van het BUN-bestuur - heeft in het verleden soms geresulteerd in veranderingen in het beleid die niet goed door de ALV werden begrepen en gedragen, en die de verstandhouding met de BOS en BZI hebben aangetast. Een duurzame toekomst van de BUN is te verzekeren door een versterking van de ALV en het tot stand komen van een stabiel BUN-bestuur, met een goede bestuurlijke kwaliteit. Daarbij zou het vastleggen van duidelijke doelstellingen of beleidslijnen - voor de duur van een reeks van jaren - de ALV en het BUN-bestuur houvast kunnen bieden.

De aanbevelingen van de Werkgroep binnen dit kader zijn:

- 1) Selecteer BUN-bestuurders op bestuurlijke kwaliteit en ervaring, hun verbinding met het boeddhisme, hun loyaliteit, evenwichtigheid en communicatieve eigenschappen. Laat (een werkgroep uit) de ALV getuigschriften en referenties controleren. [Bestuur BUN, (werkgroep uit) de ALV]*

- 2) *Stimuleer versterking van de ALV. Wijs de leken-sangha's die zijn aangesloten bij de BUN op hun verantwoordelijkheden als lid, vraag hen toe te zien op de kwaliteit en continuïteit van hun delegatie in de ALV. [Bestuur BUN en ALV]*
- 3) *Onderzoek wat de lange termijn doelstellingen van de BUN zouden kunnen zijn, ontwikkel vervolgens daarvoor beleidslijnen en laat de ALV daarover afspraken vastleggen. [Bestuur BUN en ALV]*
- 4) *De BUN hoort de ALV in alle openheid te informeren over zaken aangaande de verantwoordelijkheid van de BUN als representant van het georganiseerde boeddhisme, in het bijzonder in de specifieke relatie met BOS, BZI en dochterorganisaties in oprichting. Het BUN bestuur dient die informatie ook zelf te presenteren – en dus niet aan de dochters over te laten. [Bestuur BUN]*

AANBEVELINGEN VOOR EEN BETERE SAMENWERKING TUSSEN LEKEN-SANGHA'S

Vragen die bij dit thema naar voren komen zijn: Wat zou de betekenis kunnen zijn van de samenwerking en dialoog tussen leken-sangha's? Hoe kan de samenwerking en dialoog tussen sangha's bevorderd worden? Hoe, waar, wanneer kan onderling overleg van sangha's plaatsvinden? De BUN is bedoeld voor het behartigen van de gezamenlijke belangen van de aangesloten leden, daar waar de individuele sangha's dat niet kunnen doen; de vraag is dan wat die belangen zijn.

De BUN heeft in het recente verleden weinig aandacht besteed aan het bieden van een platform voor het uitwisselen van ervaringen tussen de leken-sangha's die aangesloten zijn bij de BUN.

De aanbevelingen van de Werkgroep binnen dit kader zijn:

- 1) *Schep een platform voor dialoog tussen de leken-sangha's, bijvoorbeeld door het organiseren van bijeenkomsten over inhoudelijke thema's die alle sangha's aangaan. Probeer leraren in deze dialoog een rol te laten spelen. [Werkgroep uit de ALV]*

AANBEVELINGEN VOOR HET VINDEN VAN EEN BALANS TUSSEN WERELDLIJKE EN SPIRITUELE ZAKEN

Vragen die rond dit thema naar voren komen zijn bijvoorbeeld: Hoe vind je de juiste balans tussen wereldlijke en spirituele zaken? Wanneer is het zaak ze gescheiden te houden? Wat moet je regelen? Wie speelt welke rol en wat zijn de speelvelden en de belangen van de organisaties, bestuurders en leden?

De afwezigheid van leraren in het bestuur en bij de ALV wordt duidelijk voelbaar bij vragen waarbij het spirituele en bestuurlijke zich vermengen. Volgens sommigen hebben verschillen tussen rekkelijken en preciezen binnen de ALV en het BUN-bestuur in het verleden mede bijgedragen aan spanningen. In zulke situaties zou het advies van leraren wellicht uitkomst kunnen bieden. Belangrijk is dat de alle organisaties, BUN en BOS, BZI en toekomstige dochterorganisaties, aandacht besteden aan de spirituele kant van hun werk, zowel in de besturing als bij de uitvoering.

De aanbevelingen van de Werkgroep binnen dit kader zijn:

- 1) *Formeer een raad van advies waarin leraren zitting hebben. Aan die raad kunnen dan door BUN, BOS en BZI vragen worden voorgelegd. De raad heeft de vrijheid om ook op eigen initiatief advies te geven. [Bestuur BUN]*
- 2) *De BUN dient deze raad van leraren administratieve ondersteuning te bieden. [Bestuur BUN]*

AANBEVELINGEN VOOR VERBETERING VAN REPRESENTATIVITEIT EN IMAGO

BUN- BOS- en BZI dragen als publieke organisaties verantwoordelijkheid voor het imago van het boeddhisme in de buitenwereld. Een belangrijke vraag is hoe voorkomen kan worden dat dit imago beschadigd wordt. Uiteraard dient het handelen en spreken van bestuurders en vertegenwoordigers van de drie organisaties zoveel mogelijk de boeddhistische uitgangspunten te weerspiegelen. Toch zal interne en externe kritiek op kunnen treden. De vraag is hoe daar verstandig mee om te gaan.

De aanbevelingen van de Werkgroep binnen dit kader zijn:

- 1) *Stel een communicatieplan op over de wijze van communiceren van de besturen van BUN, BOS en BZI met de pers in geval van negatieve uitingen in de pers. [Voorzitters BUN, BOS, BZI]*
- 2) *Onderzoek hoe een platform gecreëerd kan worden voor personen die zich niet willen laten vertegenwoordigen door een van de aangesloten leken-sangha's maar wel gehoord willen worden door BUN-bestuur en ALV. [Werkgroep ALV]*
- 3) *BUN-bestuurders en bestuurders van dochterorganisaties dienen zich te onthouden van uitspraken over wie boeddhist is en wie niet. [Bestuur BUN/BOS/BZI]*

BIJLAGEN

- 1 Lijst van bestuursleden van de BUN (de vereniging)
- 2 Lijst van bestuursleden van de BOS
- 3 Lijst van bestuursleden van de stichting BZI
- 4 Resultaat paralleloverleg voorzitters (oktober 2011)

Bijlage 1 Lijst van bestuursleden van de BUN (de vereniging)

Naam	In functie	Uit functie	Titel(s)	In functie minder dan ..jr
Aad Verboom	21-dec-1990	14-mrt-1998	bestuurder	8
Jildi Mohamad Shah	21-dec-1990	22-mrt-1992	secretaris	2
Willem van der Marel	21-dec-1990	22-mrt-1992	penn.mr.	2
Eric Soyeux	21-dec-1990	15-sep-1991	2de secretaris	1
Margarita Schuur	15-sep-1991	3-okt-1993	secretaris	2
Erik de Ruiter	22-mrt-1992	1-nov-1994	bestuurder	2
Jan de Breet	3-okt-1993	1-mei-1994	penningmr.	2
Lisette van Ardenne	1-nov-1994	15-apr-2000	bestuurder	6
Paula de Wijs-Koolkin	1-nov-1994	27-nov-1999	bestuurder	5
Paulinka Vegting	1-jan-1996	14-mrt-1998	bestuurder	2
Reinder de Vries	1-jun-1996	4-sep-1997	bestuurder	1
Johan Niezing	11-okt-1998	14-jun-2003	bestuurder	5
Ngoc Minh Huynh	11-okt-1998	25-nov-2000	bestuurder	2
Leonardus Giesen	11-okt-1998	15-apr-2000	bestuurder	2
Margaretha Versteeg	12-jun-1999	25-nov-2000	bestuurder	1
Jan Kenter	27-nov-1999	15-apr-2000	bestuurder	1
Jean Karel Hylkema*	15-apr-2000	8-apr-2006	penn.mr, best. (*nu adviseur)	6
Gerard Kwak	15-apr-2000	14-jun-2003	bestuurder	3
Maria Suijk-Lassche	15-apr-2000	24-nov-2001	bestuurder	1
Anna Meijers	25-nov-2000	1-sep-2001	bestuurder	1
Marion Wierda	21-apr-2001	5-jun-2004	bestuurder	3
Jacobus van Heuven	24-nov-2001	5-jun-2004	bestuurder	3
Cornelis 't Hart	24-nov-2001	14-jun-2003	bestuurder	2
Jan Willem Houthof	14-jun-2003	21-apr-2007	voorzitter	4
Michel Dingarten	5-jun-2004	4-okt-2008	bestuurder	4
Bianca Vermeij	5-jun-2004	21-apr-2007	bestuurder	3
Marianne Brinks	21-mei-2005	11-aug-2010	bestuurder	5
Sebo Ebbens	21-mei-2005	8-apr-2006	bestuurder	1
Varamitra (Theo Alkemade)*	8-apr-2006	18-apr-2009	eerst penn.mr. dan voorzitter dan adviseur	4
Matthieu Vaassen	21-apr-2007	1-sep-2010	bestuurder	3
Wanda Sluyter	21-apr-2007	5-nov-2011	penningmr.	4
Petra Hubbeling	17-nov-2007	1-sep-2010	vice-voorzitter/secret.	3

Francisca Boel	19-apr-2008	1-jan-2011	eerst bestuurder dan voorzitter	2
Wouter Limmen	24-apr-2010	10-feb-2011	bestuurder	1
Rinus Laban	24-apr-2010	5-nov-2011	eerst vice-voorzitter dan secretaris	1
Eva de Graaff	24-apr-2010	1-jan-2011	bestuurder	1
Richard de Jongh	22-jan-2011	5-aug-2011	voorzitter	1
Andre Kalden	22-jan-2011	n.v.t.	eerst bestuurder nu voorzitter	
Bert Koopmanschap	5-nov-2011	n.v.t.	penningmr.	

Bijlage 2 Lijst van bestuursleden van de BOS

Naam	In functie	Uit functie	Titel(s)
Jean Karel Hylkema	30-jun-1999	22-mrt-2006	voorz. / penn.mr /algem. directeur
Babeth VanLoo	30-jun-1999	1-jan-2012	eerst bestuurder en daarna programma directeur
Philip Seligmann*	30-jun-1999	24-aug-2009	bestuurder (* nu adviseur van het algemeen bestuur)
Johan Niezing	1-jul-1999	22-mrt-2006	bestuurder
Juliette Panman	15-dec-1999	1-jan-2007	bestuurder
Gijs ten Kate	18-okt-2006	18-okt-2010	voorzitter
Dorothea Franck	1-jan-2004	1-jan-2012	bestuurder en afgevaardigde participatieraad
Martin Kok	20-jul-2009	1-feb-2012	bestuurder
Bauke Geersing	18-dec-2001	n.v.t.	bestuurder en penn.mr.
Gertjan Mulder	1-apr-2006	n.v.t.	bestuurder en algemeen directeur
Michel Dingarten	20-jul-2009	n.v.t.	eerst bestuurder en daarna voorzitter
Marja Timmer	1-jan-2012	n.v.t.	bestuurder en afgevaardigde participatieraad

Bijlage 3 Lijst van bestuursleden van de stichting BZI

Naam	In functie	Uit functie	Titel(s)
Jean Karel Hylkema	23-apr-2010	1-feb-2012	bestuurder
Artho Jansen	23-apr-2010	n.v.t.	voorzitter
Gertjan Mulder	23-apr-2010	n.v.t.	bestuurder
Jo Becker	1-feb-2012	n.v.t.	bestuurder

Bijlage 4 Resultaat paralleloverleg voorzitters (oktober 2011)

Stand van zaken relatie BUN, BOS en BZI

In de werkgroep zijn twee sporen gelopen. 1. Onderzoek door een onafhankelijke werkgroep, 2. Concrete verbetering van de samenwerking tussen BUN en BZI en BUN en BOS.

1. Enerzijds zijn er onafhankelijke interviews gehouden met betrokkenen waarover anoniem verslag van wordt gedaan incl. enkele aanbevelingen. Ten aanzien van de aanbevelingen is overeengekomen dat de voorzitters en hun bestuur wegen en besluiten in hoeverre deze over te nemen. Het is verder aan de ALV om eventueel nader onderzoek of nadere uitwerking voor te stellen aan de werkgroep.
2. Anderzijds zijn parallel hieraan onder leiding van een onafhankelijk voorzitter een aantal bijeenkomsten geweest tussen de drie voorzitters - of alleen tussen die van BOS en BUN, of tussen BUN en BZI. Reden voor de onafhankelijk voorzitter om deze overleggen te initiëren was dat, welke aanbevelingen er ook vanuit de Werkgroep Lotusbloem zouden komen, deze geoperationaliseerd dienen te worden en daarvoor diende dus een goede basis gelegd. Hierbij is een voorschot genomen op de uitkomsten van de onafhankelijke werkgroep. Mocht de werkgroep en de ALV een en ander anders zien, dan zet dit uiteraard een ander licht op deze afspraken.

De overleggen tussen de drie voorzitters hebben geresulteerd in praktische basisuitgangspunten en processen van omgang tussen BUN en de gelieerde instellingen. De voorzitters hebben daarnaast al samenwerkend als resultaat van soms stevig overleg, het volledig vertrouwen in elkaar uitgesproken, zowel op persoonlijk als op bestuurlijk vlak. In de ALV in het tweede kwartaal van 2012 zal aan de ALV verslag worden gedaan van de concrete resultaten van de uitvoer van de afspraken.

Reeds overeengekomen verbeteringen/verduidelijkingen in de samenwerking/rolverdeling tussen BUN, BOS en BZI

De volgende concrete uitgangspunten zijn overeengekomen of herbevestigd:

- a) BOS en BZI zijn aan de BUN gelieerde instellingen: streven is om (meer) als elkaar onderling versterkende besturen op te treden, elk met behoud van zijn eigen rol en (deel)verantwoordelijkheid, die onder meer is bepaald door de wet- en regelgeving waarbinnen de organisaties opereren.
- b) Er liggen delegatieovereenkomsten tussen BUN-BOS en BUN-BZI. Deze vormen het uitgangspunt voor de operationele invulling van de onderlinge relatie tussen BUN en de gelieerde instellingen.
- c) Op basis van deze overeenkomsten informeren BOS en BZI het BUN-bestuur.
- d) De relatie met de BUN is voor alle gelieerde instellingen dezelfde, zonder speciale BUN-lidmaatschappen (zie ook L).
- e) Minimaal 4 x per jaar is er overleg met BOS en BZI en de respectievelijke portefeuillehouders van het BUN-bestuur volgens een duidelijk geëxpliciteerd proces dat onderling in goed overleg wordt afgesproken. Onderdeel hiervan is nadere vaststelling van kritische succesfactoren (een eerste aanzet hiertoe is al gereed).
- f) Zowel BUN en BOS als BUN en BZI hebben t.a.v. elkaar adviesrecht, waarbij het aan de geadviseerde is om dit advies over te nemen of beargumenteerd niet over te nemen (argumentatieplicht).

- g) Kritiek zal in basis worden beschouwd als teken van betrokkenheid en mogelijkheid tot verbetering, ook als die kritiek als pijnlijk of onterecht wordt ervaren. Alle kritiek die verbonden is met een concreet voorstel tot verbetering op het punt waarop kritiek wordt gegeven, is dan ook zeer welkom en zal in het kwartaaloverleg met betrokken organisaties worden besproken (zie ook f)
- h) BUN, BOS en BZI garanderen elkaar een rolinvulling van individuele BUN-bestuursleden die convergerend en niet divergerend is (samenwerkingsgericht).
- i) Voor een cultuur van 'naming & shaming' of roddel is in het georganiseerd boeddhisme in Nederland geen plaats. De bestuurders van BUN, BOS en BZI streven actief naar voorkoming hiervan.
- j) M.b.t. Boeddha- Dharma inhoudelijke zaken wordt er op voorwaarde van instemming van de ALV van de BUN een Raad van Leraren als adviesorgaan voor BUN, BOS en BZI ingesteld.
- k) Bij een conflict of neiging daartoe is afgesproken om een derde partij te betrekken, zodra één van de partijen dit nodig acht. Dat kan bv. de huidige externe voorzitter zijn of een nog samen te stellen raad van politiek-, bestuurlijk, organisatieadviseurs / mediators vanuit de boeddhistische gemeenschap. Verder gelden de spelregels zoals opgesteld in de overleggen met Roland van Roermund (spoedige concretisering van dit punt wordt door alle drie de voorzitters van belang geacht om de huidige resultaten te borgen en is in voorbereiding.)
- l) De nieuwe spelregels en de aanzienlijk verbeterde relatie stimuleren een gelijkwaardige en respectvolle betrokkenheid vanuit de drie besturen BUN, BOS en BZI. Een vertegenwoordiger van gelieerde instellingen als BOS- en de BZI is welkom op de ALV van de BUN.
- m) Ongeorganiseerde boeddhisten vormen het grootste deel van de achterban van BOS en BZI. Met instemming van de ALV zal de BUN i.s.m. BOS en BZI en de Universiteit van Leiden in tweede kwartaal 2013 een symposium over dit onderwerp organiseren, waarbij gezamenlijk verkend kan worden of/hoe deze achterban betrokken kan worden bij beleidsvorming.

Interne en externe communicatie

- n) BUN, BOS en BZI erkennen het belang om elkaar mee te informeren over relevante achtergronden door een reëel en actueel beeld te geven van dat wat er binnen de respectievelijke organisaties aan bestuurlijke visievorming en besluitvorming plaatsvindt.
- o) Communicatie tussen BOS, BZI en BUN-leden wordt afgestemd met BUN-bestuur (communicatiekalender).
- p) Eerste kwartaal 2012 zullen de mogelijkheden over samenwerking tussen BUN en BOS op gebied van opmaak en verzending van nieuwsbrieven en het ombouwen van boeddhisme.nl tot een portal, nader worden verkend.
- q) Afgesproken is dat communicatie vanuit de BUN over zaken die de BZI en/of de BOS raken vooraf wordt afgestemd, waardoor het hier steeds 'gezamenlijke' informatie betreft. Indien om redenen deze afstemming door de BUN als niet geëigend wordt geacht, zal dit steeds expliciet in de communicatie vermeld worden.

Reeds behaalde resultaten specifiek voor de relatie BUN-BOS

- Er is een open communicatie ontstaan.
- De BOS krijgt een nieuwe (onbelaste) portefeuille-houdster vanuit de BUN, mevrouw Anca Ansink (hoofdinspecteur curatieve gezondheidszorg).
- De portefeuillehouder vanuit de BUN neemt in eerste instantie geen zitting in het BOS bestuur. Mocht hiertoe alsnog een grond en urgentie ontstaan staan, dan staan beide partijen daar zeker voor open.

Reeds behaalde resultaten specifiek voor de relatie BUN-BZI

- Er is een open communicatie ontstaan.
- Het BZI bestuur heeft de wens uitgesproken zichzelf te willen verbreden. Doordat enkele huidige bestuurders hebben aangegeven hun bestuurslidmaatschap te willen opgeven zal dit tot ruimte bieden aan een nieuwe generatie bestuurders. Daartoe zal een openbare oproep worden geplaatst. Ook is het BUN-bestuur gevraagd uit te zien naar kandidaten.
- Met het voormalig bestuur is afgesproken dat de BZI zou volstaan met twee keer per jaar een mondelinge toelichting in de ALV. Het BUN bestuur heeft signalen bereikt dat dit door leden als onvoldoende ervaren. In samenspraak met het BUN-bestuur wil de BZI hier verbetering in aanbrengen door op zeer korte termijn een beknopt actueel beleidsstuk beschikbaar te stellen en actief onder de BUN-leden te verspreiden. In februari 2012 zal er een jaarverslag van de BZI verschijnen. Daarnaast is de BZI reeds begonnen actief feedback te vragen op plannen voor een academische opleiding, zowel in de academische wereld als bij de in te stellen Raad van leraren (zie boven).
- Bert Koopmanschap neemt, uitgaande van zijn verkiezing als bestuurslid, de portefeuille BZI vanuit het BUN-bestuur op zich en zal vanuit deze rol door de BZI geconsulteerd en geïnformeerd worden over alle bestuurlijke zaken binnen de BZI.

André Kalden

Waarnemend voorzitter BUN

Artho Jansen

Voorzitter BZI

Michel Dingarten & Gertjan Mulder

Voorzitter BOS

Directeur-Bestuurder BOS

De nu geldende statuten en regelingen betreffende BUN, BOS en BZI, alsook de samenhangende overeenkomsten onderling en met derden kunnen via <http://www.boeddhisme.nl/documenten> gedownload worden.

EINDE